

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1877.

Andra Kammaren.

N:o 17.

Tisdagen den 6 Mars.

Kl. 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 26 nästlidne Februari.

§ 2.

Upplästes och lades till handlingarne en förlidne gårdag vid middagstiden ankommen så lydande skrifvelse:

Till Riksdagens Andra Kammare.

Fullmäktige i Riksgäldskontoret få härigenom värdsamt meddela Andra Kammaren underrättelse derom att fullmäktiges ordförande, Herr Öfverste-kammarjunkaren med mera Friherre Johan Gustaf Nils Samuel Åkerhielm, i dag inför fullmäktige tillkännagifvit sin afsägelse af berörda honom lemnade uppdrag.

Stockholm den 5 Mars 1877.

C. v. Stockenström.

Per Samzelius.

C. G. Hierta.

Gustaf Hægström.

Herman Wikblad.

§ 3.

Nedan intagna två protokoll upplästes:

År 1877 den 5 Mars sammanträdde Kamrarnes valmän för att jemlikt 71 och 73 §§ Riksdagsordningen utse Riksdagens fullmäktige uti Riksbanken jemte suppleanter för dem; och befunnos, efter valförättningarnes slut, hafva blifvit utsedde till

Ordförande:

Grefve Lewenhaupt, Carl Magnus Casimir, Kapten . . med 48 röster.

Andra Kammarens Prot. 1877. N:o 17.

Öfrige fullmäktige:

Herr Arnberg, Johan Wolter, Filosofie doktor	med 47 röster.
” Dufwa, Alfred Wilhelm, vice Häradshöfding	47 ”
” von Ehrenheim, Per Jakob, f. d. Statsråd	47 ”
” Lindroth, Carl Anders, Grosshandlare	47 ”
Friherre Fock, Alfred Henrik Eduard, Expeditions- sekreterare	47 ”
Herr Larsson, Liss Olof, i Westannor, Hemmansegare.	47 ”

sedan en af de afgifna valsedlarne blifvit, på grund af felaktighet, kasserad.

Suppleanter:

Herr Rundbäck, Jöns, Ledamot af Riksdagens Andra Kammare	med 47 röster.
” Anderson, Frans Albert, Kammarråd	41 ”
” Högström, Carl, Grosshandlare	41 ”

sedan ordningen mellan de båda sistnämnda, som erhållit lika antal röster, blifvit genom lottning bestämd.

Sv. Lagerberg.

A. G. Bennich.

Nils Larsson.

Ivar Månsson.

År 1877 den 5 Mars sammanträdde Kamrarnes valmän för att, jemlikt 71 och 73 §§ Riksdagsordningen, utse Riksdagens fullmäktige uti Riksgäldskontoret jemte suppleanter för dem; och befunnos, efter valförrättningarnes slut, hafva blifvit utsedde till

Ordförande:

Friherre Åkerhielm, Johan Gustaf Nils Samuel, Öfverste-kammar- junkare med	24 röster,
efter lottning med Friherre Hochschild, Carl Fredrik Lotha- rius, hvilken jemväl erhöi	24 röster.

Öfrige fullmäktige:

Herr Holmgren, Hjalmar, Professor	med 47 röster.
” Mallmin, Erik Johan, Ledamot af Riksdagens Andra Kammare	47 ”
” Samzelius, Per, Sekreterare i Kongl. Statskontoret	47 ”
” von Stockenström, Carl Reinhold Polhem, Bruks- egare	47 ”
” Warburg, Samuel, Grosshandlare	47 ”
” Hierta, Carl Gustaf, Kapten	46 ”

sedan en af valsedlarne blifvit, såsom felaktig, kasserad.

Suppleanter:

Herr Svedberg, Th., Ledamot af Riksdagens Första Kammare	med 47 röster.
Friherre Cederström, Anders, Ledamot af Riksdagens Andra Kammare	46 "
Friherre von Schuizenheim, David, Godsegare	43 "
sedan en af valseclarne, såsom felaktig, blifvit kasserad.	
<i>Sv. Lagerberg.</i>	<i>A. G. Bennich.</i>
<i>Nils Larson.</i>	<i>Ivar Månsson.</i>

Dessa protokoll lades till handlingarne; och skulle Riksdagens kanslideputerade om de sålunda försiggångna valen i vanlig ordning underrättas samt anmodas att låta uppsätta och till Kamrarne ingifva förslag så väl till förordnanden för de valde, som ock till de skrivelser, hvarigenom dessa val komme att hos Kongl. Maj:t anmälas.

§ 4.

Herr Statsrådet m. m., H. L. Forssell aflemnade följande Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen, nemligen:

- 1:o) angående förvaltningen af kronans domäner;
- 2:o) angående begrafnings- och öfriga kostnader med anledning af Hennes Maj:ts Enkedrottning Josefinas dödliga frånfalle;
- 3:o) angående nedsättning af lastpenningarne samt annan ändring af tulltaxeunderrättelserna;
- 4:o) angående förändring i tullsatserna å papper m. fl. ämnen;
- 5:o) angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter enkan Johanna Katarina Sandström i Björsäter;
- 6:o) angående eftergift af Kronofogden Oscar Moosberg å dömd ersättningsskyldighet till statsverket;
- 7:o) angående afsöndring af jord från indragna trumpetarebo-stället vid Kongl. Lifregementets grenadiercorps $\frac{1}{2}$ mantal Åby N:o 2 för skolhusbyggnad i Österunda församling;
- 8:o) angående anvisande af medel för beredande redan under innevarande år af ökad antal sjukplatser vid hospitalen; samt
- 9:o) angående anvisande å allmänna indragningsstaten af ett årligt arfvode åt Protokollssekreteraren O. S. Rydberg för fortsatt utgifvande af "Sveriges traktater".

Herr Talmannen mottog dessa Kongl. propositioner under förklarande, att Kammaren skulle egna desamma grundlagsenlig behandling.

§ 5.

Föredrogos och bordlades å nyo Stats-Utskottets memorial N:o 26 samt utlåtanden N:is 27—29.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes Kongl. Maj:ts under § 4 här ofvann omförmälda propositioner; äfvensom följande från Utskott inkomna ärenden, nemligen:

Banko-Utskottets memorial N:o 7, med förslag till omröstningsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om bankovinstens användning;

Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 5 (i samlingen N:o 13), angående ändring af § 4 mom. 2 i folkskolestadgan den 18 Juni 1842;

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 2 (i samlingen N:o 14), angående väckt förslag om utfärdande af en författning rörande skydd för varumärken; samt

Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 6 (i samlingen N:o 15), angående ändring af sättet för lärareprofs afläggande vid rikets allmänna elementarläroverk.

§ 7.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr		under	8 dag.	fr. o. m.	d. 9 Mars.
Herr	<i>N. Fosser</i>				
"	<i>Jan Andersson</i> i Jönvik	"	14	"	18
"	<i>E. Key</i>	"	14	"	21
"	<i>Chr. Christensson</i>	"	14	"	21
"	<i>A. P. Hylander</i>	"	14	"	21
"	<i>C. Mejenqvist</i>	"	14	"	23
"	<i>C. Magni</i>	"	14	"	26
"	<i>Jonas Jonasson</i> i Rasselbygd	"	14	"	26
"	<i>C. V. Linder</i>	"	14	"	26
"	<i>Aug. Börjeson</i>	"	14	"	26
"	<i>Olof Olsson</i> i Olebyn	"	14	"	26
"	<i>And. Ohlsson</i>	"	14	"	27
"	<i>J. Sandstedt</i>	"	8	"	27

§ 8.

Herr *Ch. Dickson* afgaf en motion om tillägg till 38 § Riksdagsordningen; och blef denna motion, som erhöll ordningsnummern 137, på begäran bordlagd.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ e. m.

In fidem
Gustaf Westdahl.

Onsdagen den 7 Mars.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Justerades de i Kammarens sammanträden den 28 nästlidne Februari förda protokoll.

§ 2.

Förekommo till behandling de på Kammarens bord hvilande Kongl. propositioner.

Beträffande Kongl. Maj:ts proposition angående, förvaltning af kronans domäner anförde:

Ang. förvaltningen af Kronans domäner.

Herr Jöns Pehrsson: Ehuru det i allmänhet icke tjenar till något att yttra sig vid remissen af en Kongl. proposition, kan jag dock i detta fall icke underlåta att göra det, emedan i den förevarande Kongl. propositionen finnas sådana punkter, som icke gerna kunna antagas. Man går nemligen i dessa ut från den grundsatsen att domänstyrelsen skulle vara allsmäktig, ity att den skulle ega rätt att antaga arrendatorer utan afseende å de anbud som gjordes. Denna grundsats är enligt min tanke mycket farlig, hvarföre den icke heller bör af Riksdagen antagas. Enligt min mening bör det stadgas, att vid utarrendering af kronans domäner det i regeln åligger domänstyrelsen att till arrendator antaga den person, som gjort högsta anbudet och därför staten föreskrifver full säkerhet för arrendets och arrendekontraktens fullgörande. Skulle i något särskildt fall denna regel ej kunna följas, bör det åligga domänstyrelsen att sorgfälligt undersöka förhållandet och noga öfverväga de skäl, som tala för ett afvikande från denna regel. Skäl för afvikande från regeln vore, om den, som gjort högsta anbudet, saknar medborgerligt förtroende eller är känd för ett dåligt lefnadssätt. Detta är mycket beaktansvärdt och något som tål att väl tänka på; och kanske tillåter grundlagen att i ett fall sådant som detta väcka en särskild motion rörande detta ämne, hvilket jag äfven ämnar göra. För närvarande inskränker jag mig till yrkandet, att detta mitt korta anförande måtte få åtfölja den Kongl. propositionen till Stats-Utskottet.

Herr Svensén: Då jag vid innevarande riksdag väckt förslag om försäljning af kronans domäner, vill jag önska att vid Utskottets behandling af förevarande proposition äfven detta mitt förslag måtte tagas i öfvervägande, och att, om icke detsamma i hela sin utsträckning kan vinna bifall, åtminstone så mycket deraf må vinna afseende, att de mindre indragna boställena få försälgas.

Ang. förvaltningen af Kronans domäner.
(Forts.)

Herr Anders Persson: Jag skall bedja att få uttala, det jag ansluter mig till den af Herr Jöns Pehrsson uttalade grundsatsen, att vid utarrendering af statens domäner högsta anbudet bör *i regel* antagas; och får i sådant afseende i förbigående nämna, att vid utarrendering af sådana statens domäner, som hittills varit ställda under boställsdirektioners förvaltning, exempel icke saknas derpå, att vid utarrendering på 20 års tid utan offentlig auktion, men med den rätt direktionen i detta fall egde, en arrendator redan ett år från arrendetidens början kunnat beredas en afträdessumma af icke mindre än 20,000 kronor, ehuru egendomen haft en areal af ej fullt 200 tunnland. Under sådana förhållanden måste — såsom Herr Jöns Pehrsson yttrade — regeln böra vara, att det högsta anbudet antages.

Herr Carl And. Larsson: Eftersom man kommit att yttra sig på förhand om den Kongl. propositionen, så skall jag bedja att få fästa Stats-Utskottets uppmärksamhet på en vigtig omständighet, som den för uppgörande af ifrågavarande förslag tillsatta komité icke tagit i betraktande. Man vet nemligen, att kronan har för arrende och husröta förmånsrätt i de hus, arrendatorn eger, i hans inventarier, kreatur och dylikt. Man vet ock, att efter den nya författningen angående utsökning skulle utmätning komma att anses lika med inteckning; men om domänstyrelsen passar på och begär arrendatorns försättande i konkurs, får kronan förmånsrätt framför den, som begärt utmätning. Jag inser dock icke, huru domänstyrelsen skulle kunna i detta hänseende bevaka kronans rätt. Jag föreställer mig, att kronofogdarne skulle vara skyldige att göra det. Jag har anfört detta, emedan icke något derom förekommer i förslaget, och för att det icke må förbises vid den Kongl. propositionens behandling hos Utskottet, samt därför att jag anser det bästa korrekтивet för kronan mot förluster å dess arrendatorer bestå deruti, att kronan har förmånsrätt för arrende och husröta. Det är endast för att fästa uppmärksamheten på, att ingenting i detta fall finnes i förslaget stadgadt, som jag begärt ordet.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad; och blef den ifrågavarande nådiga propositionen hänvisad till Stats-Utskottet, dit de i anledning af samma proposition nu afgifna yttranden jemväl skulle öfverlemnas.

Ang. kostnaderna för H. Maj:ts Enkedrottning Josefinas begrafning.

Sedan derefter föredragning skett af Kongl. Maj:ts proposition angående begrafnings- och öfriga kostnader med anledning af Hennes Maj:ts Enkedrottning Josefinas dödliga frånfälle, yttrade

Herr Jöns Pehrsson: Herr Talman, mine Herrar! Det är obehagligt att nödgas uppträda i en så beskaffad fråga som denna. Hvad jag nyss förut yttrat, att det icke tjenar mycket till att yttra sig redan vid remissen af en Kongl. proposition, har kanske än mera sin tillämpning här, men jag kan icke underlåta att fästa Stats-Utskottets uppmärksamhet på något, som äfven framgår af det, jag förut i detta hänseende yttrat, nemligen det önskvärda i att så litet som möjligt

vidröra denna första hufvudtitel. Denna nu förevarande fråga är kanske af mer än vanligt ömtålig beskaffenhet. Den furstinna, hvars begravningsomkostnader här äro i fråga, har varit så populär inom landet, att jag tror, att hennes minne skulle varit klarare och mera ljusst för nationen, om regeringen icke framkommit med detta förslag. Det synes mig ligga i öppen dag, att, då denna furstinna, som varit så ytterst välgörande, lemnat kanske 10 millioner efter sig, den omständighet, att nationen icke påmindes om, att, till följd af, såsom jag antager, gamla inrotade vanor, man begär att statskassan skall betala dylika omkostnader, haft till följd, att glansen af en sådan furstinna namn mera vunnit derigenom. Jag tror, att det skulle lyckas, om svenska Riksdagen gjorde ett undantag från regeln, och jag tror, att de personer, som det angår, icke derpå skulle förlora. Jag skall icke säga mera, än att jag hoppas, att Stats-Utskottet noga betänker detta; men om det skulle visa sig att Utskottet bifaller äfven denna proposition, och om jag är här närvarande, då den förekommer, och vid god helsa, skall jag icke tala så litet om denna hufvudtitel som förut varit vanligt.

Jag har sett i en skämttidning, att man liknat mig vid en piska utan snärt. Det kan väl hända att så varit förhållandet, då mina krafter icke varit nog goda, men stå mig krafterna bi, torde jag blifva densamme som förut.

Vidare anfördes ej. Den förevarande Kongl. propositionen jemte Herr Jöns Pehrssons i anledning deraf afgifna yttrande hänvisades till Stats-Utskottet.

Derpå föredrogs och hänvisades till Bevillnings-Utskottet Kongl. Maj:ts propositioner:

1:o) angående nedsättning af lastpenningarne samt annan ändring af tulltaxeunderrättelserna; och

2:o) angående förändring i tullsatserna å papper m. fl. ämnen.

Slutligen blefvo nedannämnda Kongl. propositioner, hvar efter annan, hänvisade till behandling af Stats-Utskottet, nemligen:

1:o) angående efterskänkande af Kronans rätt till danaarf efter enkan Johanna Katarina Sandström i Björsäter;

2:o) angående eftergift af Kronofogden Oscar Moosberg å dömd ersättningsskyldighet till statsverket;

3:o) angående afsöndring af jord från indragna trumpetarebo-stället vid Kongl. Lifregementets grenadiercorps $\frac{1}{2}$ mantal Åby No 2 för skolhusbyggnad i Osterunda församling;

4:o) angående anvisande af medel för beredande redan under innevarande år af ökad antal sjukplatser vid hospitalen; och

5:o) angående anvisande å allmänna indragningsstaten af ett årligt arvode åt Protokollssekreteraren O. S. Rydberg för fortsatt utgifvande af "Sveriges traktater."

§ 3.

Föredrogs och hänvisades till Konstitutions-Utskottet Herr Ch.

Ang. kostnaderna för H. Maj:ts Enkedrottning Josefinas begrafning.
(Forts.)

Dicksons i Kammarens senaste sammanträde bordlagda motion, N:o 137, om tillägg till 38 § Riksdagsordningen.

§ 4.

Företogs till afgörande Stats-Utskottets utlåtande N:o 18, angående regleringen af utgifterna under riksstatsens femte hufvudtitel.

Punkterna 1 och 2.

Biföllos.

Punkten 3.

Ang. Förvaltningens af sjöärendena ombildning.

Utskottet hade i denna punkt yttrat sig öfver Kongl. Maj:ts för innevarande års Riksdag framlagda förslag till ombildning af Förvaltningen af sjöärendena; och efter att hafva redogjort för ej mindre de grunder, på hvilka Kongl. Maj:t ansett berörda ombildning böra genomföras, än jemväl de vilkor, som, enligt Kongl. Maj:ts förslag, borde för åtnjutande af de nya löneförmånerna föreskrifvas, hade Utskottet, som vid utlåtandet bilagt den af Kongl. Maj:t föreslagna stat för det ombildade embetsverket, slutande med en summa af 38,600 kronor (Bil. Litt. B), under åberopande af den mångsidiga utredning, som vid uppgörandet af det föreliggande förslaget varit tillgänglig, och som synts Utskottet berättiga till den förhoppning, att detta förslag skulle i tillämpningen för en längre framtid finnas motsvara sitt ändamål, så att ej ytterligare förändringar och jemkningar strax å nyo måtte vara behöfliga, samt med förmålan, att Utskottet vid granskning af den framlagda personal- och utgiftsstaten jemte de för dess tillämpning föreslagna vilkor ej haft något att anmärka, gjort en så lydande hemställan:

“att för genomförande af Förvaltningens af sjöärendena ombildning på ofvan angifna grunder Riksdagen måtte godkänna härhos (Litt. B) bilagda stat för Marinförvaltningen med de bestämmelser och vilkor för de nya löneförmånernas åtnjutande, hvilka här ofvan finnas intagna, att lända till efterrättelse från och med år 1878 samt att i följd deraf det i gällande riksstat under titeln “Förvaltningen af sjöärendena“ uppförda ordinarie anslag 28,400 kronor må under förändrad titel *Marinförvaltningen* förhöjas till 38,600 kronor.“

Rörande denna hemställan yttrade:

Herr Adlersparre: Den af Kongl. Maj:t här föreslagna ombildning af Förvaltningen af sjöärendena anser jag gå i den rätta riktningen, hvarföre jag kommer att rösta för bifall. Den kollegiala embetsformen anser jag icke förmånlig inom ett krigsdepartement. Den innebär nemligen icke den kraft och skyndsamhet, som ofta är nödvändig, och den medför icke heller erforderligt personligt ansvar. Enligt mitt förmenande bör makten vid bestämmande af alla väsent-

liga frågor uteslutande tilläggas departementschefen, äfvensom allt ansvar för dylika handlingar bör ensamt drabba honom.

På denna grund kommer jag, som sagdt, att rösta för bifall till den nu föredragna punkten. Men jag vill till protokollet hafva antecknad en brist, som jag anser vidlåda det nya embetsverket, den nemligen att det icke erhåller någon ordförande. Jag grundar denna min åsigt ej mindre på den erfarenhet, jag sjelf eger, än ock på uttalanden från alla af sakkunnige personer tillsatta komitéer med anledning af denna fråga.

Alla dessa komitéer, huru olika deras yttranden än i öfrigt varit, äro utan undantag ense derom, att det nya embetsverket bör hafva en chef. Så vidt jag känner, står Kongl. Maj:ts förslag ensamt om en motsatt mening. Då jag likväl hoppas, att en förbättring i berörda hänseende utan svårighet snart kan ske, är det intet, som hindrar mig att yrka bifall till den nu föredragna punkten.

Herr Sundin: Äfven jag hyser ingen betänklighet att med min röst biträda det förslag, Utskottet i denna punkt tillstyrkt, så vidt detta förslag rörer staten för Marinförvaltningens civila afdelning och kansli, men i likhet med den näst föregående talaren har jag deremot vissa betänkligheter att i allo godkänna det föreliggande förslaget angående ombildning af Förvaltningen af sjöärendena. Det är hufvudsakligen samma omständighet, som af den sistnämnde talaren vidrördes, eller den att förslaget icke upptager någon chef för det nya verket, dessa betänkligheter afse.

Jag tror också, att den motivering, Stats-Utskottet i denna punkt anfört, är något för mycket bestämd. Den lyder nemligen, som följer: "Den mångsidiga utredning, som således vid uppgörandet af det nu föreliggande förslaget varit tillgänglig, synes Utskottet berättiga till den förhoppning, att detta förslag skall i tillämpningen för en längre framtid finnas motsvara sitt ändamål, så att ej ytterligare förändringar och jemkningar strax å nyo må vara behöfliga". För min del tror jag man stämmer förhoppningarne något för högt, om man antager, att i ett förslag sådant som detta, hvilket, enligt hvad alla tillgängliga handlingar utvisa, varit föremål för ett så långvarigt och mångsidigt bepröfvande, hvarvid väsentligen olika åsikter yppat sig, icke möjligen en och annan jemkning i sjelfva grunderna inom en ej så aflägsen framtid kan ifrågakomma.

Jag vill nu icke inlåta mig i en vidlyftigare granskning af sjelfva förslagets detaljer; jag vill endast exempelvis hänvisa till första punkten af redogörelsen för de ärenden, som skola å afdelning afgöras, hvilken punkt lyder sålunda: "förslag om ändringar å fartyg och byggnader m. m., rörande hvilka förslag beslut icke enligt gällande föreskrifter finge af vederbörande stationsmyndigheter fattas och derest ändringarne icke innefattade sådan *väsentlig* afvikelse från af Kongl. Maj:ts fastställd ritning eller modell, att de funnos böra Kongl. Maj:ts nådiga pröfning underställas eller fastställt kostnadsförslag derigenom *väsentligen* öfverskredes." Dessa förslag om ändringar skulle således å afdelningen afgöras, och afgöranderätten skulle i sådana fall ligga

Ang. Förvaltningens af sjöärendena ombildning
(Forts.)

Ang. Förvaltningens af sjöärendena ombildning
(Forts.)

i afdelningschefens hand. Mig synes dock, som skulle man kunna befara, att olika afdelningschefer kunde komma att tolka detta ord, *väsentligen*, på ganska olika sätt, hvilket icke torde vara fördelaktigt, då beslutet dock afser en åtgärd, dervid penninganslag är i fråga. Beslut rörande samma penninganslag och enahanda åtgärder få äfven fattas af stationsmyndigheterna å deras sida. Jag har endast velat påpeka detta af det skäl, att det förefaller mig, som skulle i följd deraf förvecklingar kunna uppkomma, visserligen icke i fredstid, mine Herrar — ty då är saken lätt att sköta — men väl i krigstid, då, derest en organisation skall bestå provvet, det fordras, att den är så uppgjord, att den icke gifver spelrum åt olika uppfattningar om deruti förekommande bestämmelser.

Jag vill, såsom jag förut nämnt, icke ingå vidare i saken, så mycket mindre, som jag anser Riksdagen handla försigtigast, om den icke inlåter sig i en alltför minutiös pröfning af det föreliggande förslaget utan endast godkänner dess hufvudgrunder, på hvilka Riksdagen, efter hvad jag tror, lämpligen kan grunda sitt beslut i afseende på den egentliga penningefrågan. Men då, såsom förut yttrats, Stats-Utskottets hemställan innefattar ett bestämdt gillande af nu föreliggande grunder, och jag för min del hyser betänkligheter vid att biträda denna hemställan oförändrad, så anhåller jag att få i densamma föreslå en mindre redaktionsförändring, som undanrödjer mina betänkligheter och, som jag hoppas, äfven skall undanrödja betänkligheterna hosa ndra, i fall sådana förefinnas. Jag anhåller nemligen att i Utskottets förslag måtte införas ordet "hufvudsakligen", så att förslaget får följande lydelse: "att för genomförande af Förvaltningens af sjöärendena ombildning *hufvudsakligen* på ofvan angifna grunder" etc. Genom införande af detta ord i Utskottets förslag får regeringen mera frihet att, om den så behagar, kunna afhjelpa möjligen befintliga brister i grunderna utan att behöfva ingå till Riksdagen med begäran om tillstånd dertill. En mindre betydlig ändring i grunderna har icke heller något inflytande på sjelfva lönefrågan; ty löneregleringskomitén, som uppgjort förslaget till denna stat, har yttrat, att staten är så afpassad att, äfven om de grunder, hvilka komitén ansett vara de bästa, icke skulle vinna nådigt afseende, staten beräknats så, att den kunde passa äfven till en annan organisation af verket.

På grund af hvad nu anförts, anhåller jag om proposition på den redaktionsförändring, jag haft äran föreslå. I öfrigt biträder jag Utskottets hemställan.

Chefen för Kongl. Sjöförsvarsdepartementet, Herr Statsrådet Friherre von Otter: Såsom Kammaren behagade finna, innehåller det förslag, som ligger till grund för Utskottets hemställan i denna punkt, icke annat än de hufvudgrunder, på hvilka, enligt Kongl. Maj:ts åsigt, en ombildning af Förvaltningen af sjöärendena borde företagas.

Under den pröfning, som förslaget undergått, har det icke undfallit regeringens uppmärksamhet, att i synnerhet den omständighet, som af den förste ärade talaren framhölls, eller att det icke skulle komma att finnas en särskild chef för verket, skulle kunna betraktas

såsom en väsentlig brist i förslaget; men genom intagande i "grunderna af bestämmelsen" att vid ärendens behandling i plenum, dervid ordet fördes af den till rangen främste ledamoten, beslut skulle fattas i enlighet med de flesta rösterna" etc., har man trots, att den påpekade bristen skulle varda undanröjd, om derjemte i instruktionen för verket förklarades, hvilka ordförandens åligganden i förvaltningens plenum skulle blifva. Och dessa åligganden har man ansett kunna blifva af sådan beskaffenhet, att saknaden af en särskild chef icke skall komma att märkas. Att en särskild chef för verket skulle finnas, tror jag icke heller varit den förste ärade talarens mening, ty derigenom skulle en af de fördelar, som samme talare, om jag förstod honom rätt, ansåg förslaget innehålla, väsentligen motarbetas, ty en chef för hela embetsverket skulle hafva de särskilda tekniska afdelningsscheferne under sig, och det personliga ansvaret, hvarvid den ärade talaren syntes fästa så mycken vikt, blefve i sådant fall betydligt reduceradt.

I afseende å den erinran, som gjordes af en annan ärad talare, nemligen om det spelrum, som skulle ligga i de af honom åberopade bestämmelser angående de ärenden, som finge å afdelning afgöras, har jag egentligen ingenting annat att bemärka, än att vid utarbetandet af förut omnämnda instruktion, hvilket uppdrag naturligtvis kommer att öfverlemnas åt nuvarande Förvaltningen af sjöärendena, Förvaltningen antagligen kommer att föreslå sådana mått och steg och en sådan lydelse af instruktionen i denna del, att den befarade otydligheten icke kommer att förefinnas.

Herr Adlersparre: Jag blef något missförstådd i mitt förra yttrande. Det var den *kollegiala formen*, på hvilken jag hänsyftade, och om hvilken jag ganska tydligt uttalade den åsigt, att denna form icke innebär något personligt ansvar. Hvad ordföranden beträffar, yttrade jag, att hans roll icke skulle medföra eller innebära personligt ansvar, utan borde det tillkomma honom blott att leda ärendenas gång, att fördela arbetet i det nya verket, att föredraga frågorna i deras rätta ordning, att tillse, att icke kansliet arbetar ensidigt till förmån för den ena eller andra byrå, samt att tillhandagå departementschefen med upplysningar och af honom emottaga ordena till hvarje byrå. Jag tror att jag tydligt uttalade att departementschefen, men icke embetsverkets ordförande, borde drabbas för allt ansvar; men att ordföranden vore nödvändig för vidmakthållande af ordning och sammanhållning inom verket och för att bereda skyndsamhet vid ärendenas behandling.

Herr Sjöberg: Den förnämsta vinst, som jag finner, af ett bifall till Kongl. Maj:ts nu framlagda och af Stats-Utskottet tillstyrkta förslag, är den, att den mycket omhandlade frågan angående ombildning af Förvaltningen af sjöärendena äntligen synes, åtminstone för någon tid, komma till något slut. Granskar jag deremot det föreliggande förslaget i dess särskilda delar, må jag bekänna, att förslaget, så vidt jag förmår bedöma detsamma, är sådant, att det gifver — mig

Ang. Förvaltningens af sjöärendena ombildning.
(Forts.)

atminstone — ganska ringa förhoppningar om, att de fördelar, som man genom detsamma antagande trots sig kunna vinna, skola realiseras. Lika öppet som jag erkänner detta, lika upprigtigt önskar jag, att denna misströstan måtte i en framtid visa sig hafva varit oberrättigad. Men hvad jag, i likhet med Herr Sundin, skulle vilja framhålla, är, att Riksdagen icke på något sätt må ikläda sig ansvarighet eller garanti för de grunder, som för det i fråga varande ombetsverkets ombildning nu äro uppställda eller, med andra ord, att Riksdagen, genom ett uttryckligt godkännande af dessa grunder, icke måtte i någon mån lägga hinder i vägen för Kongl. Maj:t att göra de förändringar till ombetsverkets utveckling, som af omständigheterna kunna påkallas. Det förefaller mig temligen klart, att den enhet och samverkan, som man önskar mellan ett ombetsverks särskilda delar, icke kan ernås på det sätt, Kongl. Maj:t här föreslagit. Jag finner äfven, att Kongl. Maj:ts regering i denna fråga handlat fullkomligt i konsekvens med den åsigt, regeringen under förlidne riksdag visade sig hylla, enär regeringen då lika litet fäste något afseende vid hvad Statskontoret anmärkte mot den så kallade löneregleringskomiténs förslag, rörande detta ombetsverk, som regeringen i nu förevarande fall velat lyssna till hvad Förvaltningen af sjöärendena haft att anföra. Då det således vill synas mig temligen vanskligt — lindrigast sagdt — om Riksdagen nu i någon mån skulle tillåta sig att godkänna dessa grunder, skulle jag i den nu föredragna punkten af Stats-Utskottets utlåtande vilja föreslå en förändring, som är i någon mån vidsträcktare, än den Herr Sundin föreslagit.

På grund häraf hemställer jag, att Kammarens beslut i den föredragna punkten måtte erhålla följande lydelse:

“att för genomförande af Förvaltningens af sjöärendena ombildning Riksdagen måtte godkänna härhos (Litt. B) bilagda stat för Marinförvaltningen med de bestämmelser och vilkor för de nya löneförmånernas åtnjutande, hvilka här ofvan finnas intagna, att lända till efterrättelse från och med år 1878, samt att i följd deraf det i gällande riksstat under titeln “Förvaltningen af sjöärendena” uppförda ordinarie anslag, 28,400 kronor, må under förändrad titel *Marinförvaltningen* förhöjas till 38,600 kronor.”

Härigenom skulle således de i Utskottets hemställen förekommande orden “på ofvan angifna grunder” uteslutas. I alla afseenden synes det mig icke nödvändigt, att dessa ord kvarstå, då, såsom jag förmodar, litet hvar inser, att de äro temligen öfverflödiga. Under sådana förhållanden torde det också vara lämpligt att de utgå.

Herr Jöns Rundbäck: Man har så länge och mycket i tal och skrift uttalat missbelåtenhet med den nuvarande Förvaltningen af sjöärendena att, då nu Kongl. Maj:t slutligen framlagt ett förslag till nytt ordnande af denna förvaltningsgren, Riksdagen borde taga tillfället i akt och godkänna den föreslagna nya organisationen. Men att genast i första början, då vi skulle kunna njuta lugn och stillhet, bygga en brygga till nya anordningar och ändringar, tror jag icke är rätta sättet. Är förhållandet sådant, att Herrarne äro missbelåtna

med föreliggande förslag och förmå framlägga grundade skäl för detta missnöje, då är det bättre att afslå alltsammans än att gifva sitt bifall deråt med uttryckligt vilkor att ändringar skola få vidtagas när som helst. Jag har icke inom Stats-Utskottet kunnat understödja en sådan åsigt och gör det icke heller nu, utan yrkar att Utskottets förslag oförändradt antages.

*Ang. Förvaltningens af sjövärdens ombildning.
(Forts.)*

Herr Friherre Leijonhufvud: Jag har granskat detta Kongl. förslag så noggrant som det i min förmåga stått och får bekänna, att jag icke hyser några egentliga betänkligheter mot att tillstyrka bifall till detsamma. Vål ser jag, att en och annan anmärkning kan göras deremot, och särskildt fäste jag mig dervid, att det ifrågavarande embetsverket icke skulle få någon egentlig chef. Men granskar man litet närmare arbetsfördelningen mellan de tre byråcheferne i verket, skall man lätt finna, hvilken af dem blir så att säga själfskrifven såsom gemensam chef. Icke kan det nemligen varda den civile ledamoten och ej heller den ledamot, som skulle blifva chef för ingenjörafdelningen. Dertill äro begges verksamhetsområden för skarpt utstakade. Utan kommer det gemensamma chefskapet af helt naturliga skäl att utöfvas af den tredje ledamoten, hvartill ju alltid kommer att utses en äldre officer, antagligen af flaggmansgrad. Den här omnämnda nödiga polisuppsigten öfver kansliet torde han mycket väl kunna utöfva.

Jag är emellertid icke obenägen att gå in på Herr Sundins nyss framställda förslag om införande på af honom angifvet ställe i Stats Utskottets kläm af ordet "hufvudsakligen". Utan att nemligen hysa den af Herr Jöns Rundbäck uttalade fruktan för att man derigenom så att säga inbjöde till ytterligare omstöpnings af det ifrågavarande embetsverket, understödjer jag nyss nämnda förslag af det principiella skäl, att jag anser det böra öfverlemnas till Kongl. Maj:t att vid ordnandet af ett embetsverk sjelf bestämma detaljerna dervid, på hvilka enligt min åsigt Riksdagen hvarken kan eller bör inlåta sig. Herr Sundins i och för sig oskyldiga förslag öfverensstämmer dessutom med hvad Herr Chefen för Sjöförsvarsdepartementet nyss yttrat om att åtskilliga förändrade bestämmelser, de må nu gälla grunden eller ej, måste införas i den nya instruktion för embetsverket, som kommer att utfärdas.

Af dessa skäl och då jag dessutom förnummit, att ett med Herr Sundins framställning öfverensstämmande förslag blifvit väckt och godkändt i Första Kammaren, yrkar jag bifall till hans förslag.

Herr Adlersparre: Jag återtager mitt förra yrkande och instämmer i Herr Sundins förslag.

Härmed var öfverläggningen slutad. I öfverensstämmelse med de meningar, som derunder förekommit, gaf Herr Talmannen propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan i oförändradt skick och dels på bifall till de olika ändringsförslag, som Herrar Sundin och Sjöberg framställt; och förklarade Herr Talmannen sig anse propositionen på bifall till Herr Sundins yrkande vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering blef begärd, i anledning hvaraf, och sedan bifall till Utskottets förslag i oförändradt skick antagits till kontraposition, samt Kam-maren beslutit att sist omförmälda yrkande finge uppställas såsom ja-proposition, nu uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsprop-osition af följande lydelse:

“Den, som bifaller i oförändradt skick hvad Stats-Utskottet hem-stält i 3:dje punkten af utlåtandet N:o 18, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kam-maren bifallit Utskottets hemställan med det af Herr Sundin föreslagna tillägg af ordet “hufvudsakligen“ emellan orden “ombildning“ och “på ofvan“.

Voteringen företogs och visade 88 ja mot 84 nej; varande alltså Kam-marens beslut fattadt i enlighet med ja-propositionen.

*Om ändringar
i officers-
corpsens vid
Kongl. flottan
aflöningsstater.*

Uti *punkten 4* hade Utskottet, i anledning af Kongl. Maj:ts förslag om ändringar i officerscorpsens vid Kongl. flottan aflöningsstater, hemstält:

“att, med bifall till Kongl. Maj:ts förevarande framställning, Riks-dagen, under uttalande af den förväntan, att vidare ändringar eller tillägg uti ifrågavarande aflöningsstater ej må ifrågakomma, måtte medgifva:

a) att officer vid Kongl. flottan, som ingått å den nya lönestaten och icke på grund af gällande föreskrifter är berättigad till dagaflöning, må, under den tid han ej är i åtnjutande af semester eller tjänst-ledighet, ega uppbära dagaflöning till hälften af det belopp, som enligt stat under verklig tjänstgöring i land åtnjutes;

b) att officer, hvilken är till tjänstgöring vid flottans militärdepot eller varf kommenderad och icke åtnjuter fri bostad i kronans hus eller enligt gällande stat är berättigad till ersättning därför i pennin-gar, må, derest han icke å gammal lönestat kvarstår, uppbära inqvar-teringsbidrag med ett efter år räknadt belopp af 300 kronor vid Karlskrona och 400 kronor vid Stockholms station; och

c) att dessa förmåner må, i den mån det för innevarande år uppförda anslag till aflöning för flottans corps och stater dertill lemna tillgång, få ifrågavarande löntagare från samma års början tillgodoräknas.“

Efter uppläsning af inledningen till denna hemställan äfvensom af det i *nom. a)* framställda förslag, yttrade:

Herr Adlersparre: Denna punkt, om den antages, förbättrar i någon mån, om ock långt ifrån till fyllest, det nya aflöningssättet som nu trycker och förbittrar ställningen inom flottan, det är dock

en förbättring och derföre vill jag rösta för bifall till den nu föredragna punkten. Men här förekomma några ord i motiveringen, som jag önskar måtte utgå, och jag hoppas att Stats-Utskottets Herr vice Ordförande, dess härvarande ledamöter och Kammaren i öfrigt icke skola hafva något emot att dessa ord strykas.

Här står nemligen i 2:a raden ofvan för nu föredragna mom. a), "att Riksdagen tillstyrkes bifalla Kongl. Maj:ts förevarande framställning under uttalande af den förväntan att vidare ändringar eller tillägg uti i frågavarande aflöningsstater ej må ifrågakomma." Aldrig tillförene har någon regeringshandling eller författning ansetts så genomförd eller välbetänkt, att Riksdagen trott sig böra i underdånighet anhålla, att i densamma icke mera någon förändring må ifrågakomma. Ätminstone eger icke det nya aflöningsättet vid flottan en sådan fullkomlighet. Och huru skulle man kunna tro det vara fullkomligt? Det är något alldeles nytt, något aldrig förr här i landet försökt, och ännu i denna stund tillämpas detta aflöningsätt endast vid flottan. Att under sådana förhållanden komma till Kongl. Maj:t med begäran att detta nya oförsökta aflöningsätt, som väckt så mycken motvilja, icke vidare skall underkastas någon förändring, det är ju alldeles orimligt. Gerna vill jag medgifva befogetheten af den framställningen, att till den förbättring i lönerna, som nu senast skett, något tillägg icke må göras på åtskilliga år; men en ändring i sättet att utbetala dessa löner, en ändring som icke åstadkommer någon tillökning i statsanslaget, borde icke komma Riksdagen vid. Mot en sådan förändring borde icke Riksdagen lägga något hinder, utan tvärtom densamma på det varmaste befordra, för så vidt man önskar att det abnormalt förhållandet som nu råder inom flottan må upphöra.

Jag tror mig icke behöfva säga mera för att en och hvar klart skall inse det obefogade i de af mig anmärkta orden; och anhåller jag fördenskull, på grund af hvad jag yttrat, om bifall till den föredragna punkten, men att orden i motiveringen: "under uttalande af "den förväntan, att vidare ändringar eller tillägg uti ifrågavarande "aflöningsstater ej må ifrågakomma", måtte utgå.

Herr Carl Ifvarsson: Den ärade talare, som sist hade ordet, har tydligen missuppfattat Utskottets motivering till nu föredragna punkt. Utskottet har deri icke uttalat den förväntan, att aldrig några ändringar eller tillägg uti ifrågavarande aflöningsstater skola ifrågakomma, utan endast uttryckt den förhoppning, att de *allt jemt* återkommande förändringarne i dessa stater skola upphöra, så att icke såsom förhållandet varit under en lång följd af år, ständigt ändringar och jemkningar i officerscorpens aflöningsstater ifrågakomma.

Ingen lärer väl kunna bestrida, att icke allt hvad som rörer flottan varit föremål för ständiga framställningar dels från Kongl. Maj:t dels och från Riksdagens sida och, jag vågar säga det, äfven från Sjöförvaltningens sida, fastän framställningarne från detta embetsverk icke direkt förekommit hos Riksdagen. Man kan i detta fall med skäl vilja hoppas och förvänta att bättre förhållanden må inträda; och skall man icke kunna hysa sådana förhoppningar, vet jag

*Om ändringar
i officerscorpens
vid Kongl.
flottan aflö-
ningsstater.
(Forts.)*

Om ändringar
i officerscorp-
sens vid Kongl.
flottan aflö-
ningsstater.
(Forts.)

verkligen icke hvad man skall säga om vårt sjöförsvär. Det vore då bättre att ju förr desto hellre afskaffa detsamma, ty i annat fall skulle man få mera olägenheter än gagn deraf. Många gånger hafva här uttalats tvifvelsmål om ändamålsenligheten för Sverige att upprätthålla sitt sjöförsvär, och må hända ligger det icke något så orätt i dessa uttalanden, synnerligast om man icke har att förvänta någon stabilitet i närvarande förhållanden. Man har likväl trott, att det icke vore möjligt för Sverige att helt och hållet undvara sitt sjöförsvär, och det är väl derför som Kongl. Maj:t framkommit med ifrågasvarande förslag rörande aflöningsförhållandena. Meningen är nu endast att få reda och ordning i dessa förhållanden, och jag tror, att man bör vara berättigad att förvänta stabilitet i detta hänseende. Jag befarar, att den förändring, man nu söker åstadkomma, har till mål att utveckla flottan och anskaffa större personal vid densamma. Jag vet icke huruvida något sådant bör vara föremål för vårt sträfvan-
vande, men jag tviflar på att Sverige förmår uppträda med någon större och kostsammare flotta än Sverige för närvarande eger. Är detta verkligen förhållandet, så tror jag, att man icke genom tid efter annan vidtagna förändringar bör bereda tillfälle att fortgå på denna bana. Jag anser tvärtom, att någon tids stabilitet i fråga om dessa förhållanden bör ega rum, så att man icke går för långt i afseende å ökandet af anslagen till flottan. Detta har Utskottet endast afsett med den klandrade motiveringen, men alldeles icke uttalat någon förväntan, att *för all framtid* några förändringar i förevarande hänseende icke skola ifrågasättas.

Jag föreställer mig att både den ärade talarens och min mening i sjelfva verket sammanfalla, ty, enligt hvad jag tror, vill han att reda och ordning i flottans aflöningsförhållanden skall förefinnas, hvilket äfven jag vill, och dertill hörer, att förändringar i dessa förhållanden icke ständigt må ega rum.

Jag anser mig för närvarande icke hafva något vidare att i denna fråga anföra, utan anhåller jag att Kammaren måtte godkänna motiveringen på samma gång som jag yrkar bifall till Utskottets förslag i förevarande punkt.

Herr Sundin: Hvar och en, som är närmare förtrogen med förhållandena inom flottan, måste i allo instämma med Herr Chefen för Sjöförsvärsdepartementet i det af honom uttalade omdöme öfver utgången af tillämpningen utaf det vid sista riksdagen beslutade aflöningsystemet och aflöningsstaten för Kongl. flottans officerscorps. Sedan Herr Chefen för Sjöförsvärsdepartementet i sitt anförande till statsrådsprotokollet, som åtföljer den Kongl. propositionen, först redogjort för resultatet af den uppmaning som ställes till hvar och en af flottans officerare att skriftligen inkomma med förklaring, huruvida de vore benägna att ingå på den nya staten eller icke, och visat att 95 af officerarne nekat, men 32 förklarar sig vilja ingå derpå, yttrar Herr Statsrådet vidare:

“Detta förhållande innebär ett ojäfaktigt bevis om huru ofördelaktig den nya lönestaten är för corpsen, helst då man erinrar sig att

de å gammal lönestat qvarstående officerare gå i mistning af det, såsom ofvan är nämndt, till omkring $9\frac{1}{2}$ procent af 1873 års stats löner uppgående dyrtidstillägg, de under senare åren åtnjutit. En jemförelse emellan de nya staterna för armén och flottan utfaller icke heller till den senares fördel. Dagaflöningen utgår nemligen endast under verklig tjenstgöring, och då de officerare, hvilka ej tillhöra stationernas befälskadrer eller eljest icke för landtjenstgöringen påkallas, endast under en del af året äro upptagna af sjökommendering samt under den öfriga tiden icke kunna inbegripas bland dem som äro i verklig tjenstgöring, om de ock till sådan stå i beredskap, komma de i en vida sämre ställning än sina vederlikar vid så väl den indelta som värfvade armén, af hvilka, med lika fasta löner, de förre uppbära tjenstgöringspenningar och de senare dagaflöning och inqvarteringsbidrag hela året om, derest de icke sjelfve genom att begagna semester eller begära annan tjenstledighet fråntråda dessa förmåner. Den af Riksdagen beslutade nedsättning föränledes emellertid icke af annan orsak än af önskan, att den fasta lönen ej blefve högre för officerare af det ena vapnet än af det andra, och det torde derföre ej böra antagas att å Riksdagens sida hinder skall möta för en rättelse i ofvan berörda missförhållanden, den jag måste betrakta såsom oafvislig, derest ej tjensten skall komma att lida.“

För min del får jag på det varmaste instämma i detta omdöme i afseende å löneregleringen. Jag tror också att tankarne icke böra vara delade derom, att en rättelse i dessa missförhållanden måste vidtagas, derest icke tjensten deraf skall lida. Stats-Utskottet synes också sålunda hafva uppfattat saken, då det hemställer om bifall till den jemkning som funnits behöflig och som nu anses vara till fyllest för att afhjelpa dessa missförhållanden. Äfven Stats-Utskottet har i detta afseende förklarad, att det vågar motse att en sådan jemkning skall afhjelpa missförhållandet, på det att de officerare, som qvarstå på den gamla lönestaten, må förmås att ingå på den nya. Ty det var ju, mine Herrar, meningen med löneregleringen att få en lönestat, tillämplig på *alla* officerarne. Jag skulle för min del ingenting hellre önska än att kunna hysa en sådan förväntan, som uttalas af Herr Chefen för Sjöförsvarsdepartementet i anförandet till statsrådsprotokollet på följande sätt:

“Då, såsom jag vågar antaga, de sålunda af mig föreslagna förmånerna af half dagaflöning under den tid officer icke är till tjenstgöring kommenderad och af inqvartering för de å stationerna tjenstgörande officerare, som icke förut äro dertill berättigade, skulle utjemna det missförhållande, som nu obestriddigen för vissa löutagare uppstår genom tillämpning af den nya staten, och regleringens genomförande sålunda påskyndas, hvarigenom åter en följdrigtig tillämpning af föreskrifterna om tvunget afsked skulle kunna ega rum och dermed den permanenta reservstaten afslutas, så torde det vara af vigt, att de föreslagna förändringarne så fort ske kan tillämpas.“

Som sagt är, jag skulle ingenting högre önska, än att denna förväntan måtte realiseras, men jag måste bekänna, att jag icke vågar hysa

Om ändringar
i officerscorp-
sens vid Kongl.
flottan aflö-
ningsstaten.
(Forts.)

en sådan förhoppning och vill i största korthet framlägga skälen här- till. Orsaken till den hos officerscorp- sen vid flottan rådande motviljan mot att ingå på den nya lönestaten är enligt min öfvertygelse egent- ligen icke missnöje med storleken af de penningebelopp, som office- rarne komme att erhålla och som nu utgå under namn af lön och dagaflöning, utan det är snarare sjelfva systemet för aflöningen, detta system, som jag skulle vilja kalla *beredskapssystemet*, och hvilket jag antager skulle motsvara det i engelska flottan tillämpade halfsold- eller halfpay-systemet. Detta system är enligt min åsigt icke lämp- ligt för våra förhållanden. Jag har dock icke fattat denna åsigt på grund af den tillämpning, som det hos oss nu vunnit genom Riksdag- ens förra året fattade beslut, utan jag har varit öfvertygad om dess olämplighet redan för längre tid tillbaka. Jag deltog nemligen år 1874 i den komité, som hade till åliggande att framställa förslag till ombildning af sjövapnet på den allmänna värnpligtens grund, och inom denna komité uppstod äfven fråga om huruvida detta aflönings- sätt kunde vara lämpligt för sjövapnet eller icke. Komitén, som ut- gjordes af fem personer, yttrade sig om denna fråga på följande sätt, hvarför jag anhåller att få redogöra. Komitén yttrar: "Tjenstgörin- gen å flottans fartyg och å dess olika stationer i land, för hvad så väl stammen som de värnpligtige angår, kräfver icke den permit- tering, som för härens stambefäl och underbefäl blifvit såsom obliga- torisk förutsatt. Ett dylikt obligatoriskt uteslutande från tjenstgöring och dermed förenad minskning af en väsentlig del af löneförmånerna anser komitén olämpligt för flottan, då derigenom det för tjensten skadliga och för individen obilliga och betungande förhållande skulle blifva en följd, att han, emot egen vilja att uteslutande egna sig åt tjensten, blefve för sin utkomsts skull tvingad att söka annan sys- selsättning, ofta må hända alldeles främmande för hans yrke.

På grund häraf har komitén ansett, att det för flottans befäl och underbefäl nu gällande aflöningsätt, hvarigenom löneförmånerna delas i lön och tjenstgöringspenningar, och hvilket aflöningsätt jemväl under en lång följd af år blifvit pröfvadt och befunnet särdeles lämpligt, äfven för framtiden bör bibehållas."

Detta blef komiténs beslut, om hvilket alla dess ledamöter voro eniga med undantag af en, som deremot anmälde reservation, uti hvil- ken han förordade det s. k. beredskapssystemet.

Jag vill mot detta s. k. beredskapssystem anföra en omständig- het, som åtminstone för mig synes tillräckligt talande. Man säger nemligen, att flottans officerare skola under den tid, då de icke an- vändas för sjökommenderingar eller tjenstgöring på varfven eller andra flottans inrättningar, vara i beredskap och under denna tid icke åtnjuta full lön och dagaflöning, eller de inkomster hvilka ansetts er- forderliga för en tarflig utkomst. Dessa officerare hafva derigenom blifvit tvungna att så, vidt möjligt är, utom tjensten söka sig syssel- sättning, men detta blir icke så lätt, ty bland de vilkor, som för denna beredskap äro stadgade, vill jag blott nämna ett, nemligen, att hvarje officer måste vara beredd att inom 48 timmar efter erhållen

*Om ändringar
i officercorp-
sens vid Kongl.
flottan aflö-
ningsstater.
(Forts.)*

befallning inträda i tjänstgöring, vare sig vid den ena eller andra stationen, eller ock att gå ombord på kronans fartyg. Vid sådant förhållande synes det vara snart sagdt omöjligt för en sjöofficer att söka en anställning, hvaraf han kan hafva någon biförtjenst af betydelse. Jag kan icke heller tänka mig något annat sätt att vinna dessa biinkomster, än att den unge officeren, när han afslutat sina första öfningsexpeditioner, kastar sig in på för tjensten främmande områden och på sådant sätt under hela sin tjenstetid arbetar sig in i det, som hör till dessa områden, så att han, när han kommit till mognare år, gör denna sysselsättning till hufvudsak och tjensten till en bisak. Jag fruktar att det är genom sådana förhållanden, som tjensten skall komma att lida. Jag kan icke heller för min del inse, hvarför sjöofficerscorpset skall vara den enda embetsmannacorpset i Sverige, der man tvingar tjänstemannen att söka annan sysselsättning utom tjensten, då man deremot beträffande andra tjänstemän förbjuder dem dylikt. Jag vill blott tillägga, att, då jag redan 1874, såsom ledamot i ofvan nämnda komité, uttalade denna åsigt, hvilken äfven af komitén biträdades, och denna min åsigt vunnit betydligt i styrka genom utfallandet af det försök, som blifvit gjordt med detta nya aflöningsystem, det är tydligt att jag icke nu kan frångå min öfvertygelse i detta fall.

Jag har derföre ansett det för min pligt äfven såsom ledamot af denna Kammare att uttala denna åsigt i frågan, men jag har intet yrkande i sjelfva saken att framställa.

Chefen för Kongl. Sjöförsvars-departementet, Herr Statsrådet Friherre von Otter: En löneroglering, under alla omständigheter svår att uppgöra till allmän belåtenhet, var det i afseende å flottan i ännu högre grad, då för icke längre tid tillbaka än två år en löneförbättring egt rum; men icke desto mindre var en löneroglering nu af nöden, ty hvar och en, som har kännedom om den år 1873 fastställda lönerogleringen, skall säkerligen inse, att på denna icke lämpligen kunde grundas en pensionsreglering.

Då förslag om ny löneroglering för flottan framställdes, skedde detta således i ändamål att på grund af rätt afvägda löner kunna verkställa regleringen af pensionerna, och icke för att åstadkomma löneförbättring. Då lönerna för flottans officerare från och med år 1874 blifvit förhöjda, och ett ytterligare tillägg med 9½ procent af samman års Riksdag blifvit beviljadt såsom dyrtidstillägg, var det ju gifvet att i det lönerogleringsförslag, som för förra årets Riksdag skulle framläggas, icke kunde ifrågasättas någon vidare löneförbättring, än att dyrtidstillägget medtogs i beräkningen. Detta var första vilkoret, hvarpå jag ansåg lönerogleringen borde byggas, och enligt det uppgjorda förslaget belöpte icke de löneförhöjningar eller den summa, hvarmed den föreslagna aflöningsstaten för flottans officerare öfverstege den aflöning, som utgått under år 1875, till mer än två och ett halft tusen kronor. En senare fråga var, huruledes förslaget lämpligast skulle formas. Det förelåg då från samma års Riksdag ett af Kongl. Maj:t framställt och af Riksdagen godkändt förslag till löneroglering för arméns officerare, och i öfverensstämmelse med detta ansåg jag mig

*Om ändringar
i officers-
corpsens vid
Kongl. flottans
aflöningsstater.
(Forts.)*

desto hellre böra upprätta flottans, som förslag till pensionsreglering för båda vapnen, armén och flottan, skulle till samma Riksdag framställas. Jag hemställer nu till Kammaren, huruvida under sådana förhållanden någon rimlig utsigt kunde finnas till den förmodan, att ett förslag till lönerreglering för flottans officerscorps, byggt på andra grunder än för arméns officerare, eller som fordrade att de till aflöning åt flottans officerscorps redan anvisade medel i väsentlig mån öfverskredes, skulle af Riksdagen godkännas. För min del åtminstone vågade jag icke bysa något sådant hopp och därför var det jag ansåg mig skyldig att söka så uppgöra detta lönerregleringsförslag, att för det första dess genomförande icke toge i anspråk större belopp än som redan för sådant ändamål funnes anvisadt och att för det andra aflöningsförmånerna för flottans officerare ställdes i så mycken likhet med lönerna för arméns officerare, som olika förhållanden de båda vapnen emellan lämpligen kunde medgifva.

Det förslag, som då förelades Riksdagen, var olika med det som af Riksdagen godkändes så till vida, att de fasta lönerna för flottans officerare i vissa grader upptagits till högre belopp än för motsvarande grader vid armén. Detta skulle visserligen för flottans officerare medföra rättigheter till större pensioner, men som flottans officerare i alla tider haft större pensioner än officerarne vid armén, så trodde jag icke att denna omständighet skulle innebära något hinder för godkännandet af Kongl. Maj:ts förslag. Men Stats-Utskottet delade icke denna mening utan vidhöll nödvändigheten af fullkomlig likhet med armén, hvad de fasta lönerna beträffade, hvarutaf en försämring sålunda skulle uppstå. Då emellertid frågan om reglerandet af pensionerna för flottans officerare förelåg till afgörande, och jag för min del ansåg denna frågas lösning alldeles för vigtig, för att en mindre skiljaktighet i lönerregleringen skulle kunna föranleda att hela frågan fölle, så anförde jag, då frågan här i Kammaren förevar, att, ehuru jag helst skulle önskat framgång till Kongl. Maj:ts förslag i oförändradt skick, jag icke ville motsätta mig de förändringar Utskottet föreslagit, dock under förutsättning att Riksdagen komme att behjerta den framställning, som af Kongl. Maj:t framdeles kunde komma att göras för afhjelpande af de missförhållanden och ojemnheter, som härigenom möjligen kunde uppkomma. Det är denna framställning som nu föreligger.

Här har blifvit yttradt att den nya lönestaten för flottan saknade motstycke annorstädes. Jag ber att häremot få anmärka, att för det första är denna stat i de flesta delar lika med den för arméns officerare gällande, och vidare skiljer den sig, för så vidt jag kan förstå, icke på annat sätt från den gamla aflöningsstaten än att, då den godtgörelse som förut utgick till officerare i och för deras tjenstgöring i land var bestämd efter år, ehuru den utgick för dag, så grundar sig denna godtgörelse enligt den nya lönerregleringen direkt på aflöning per dag och innebär således endast en förenkling.

Här har vidare framhållits, att den nya lönestaten för flottans officerare skulle vara ofördelaktigare än den gamla och det har antydts att genom den dagaflöning, som i det nya förslaget förekommer,

skulle lagts i händerna på vederbörande chef makt att utöfva godtycke.

Jag anhåller att för Kammaren få med siffror visa origtigheten af båda dessa påståenden, eller så väl att det nya aflönings sättet för Kongl. flottans officerscorps, med det tillägg som af Kongl. Maj:t blifvit hos innevarande Riksdag föreslaget, öfver hufvud taget medför en icke oväsentlig förbättring i afseende på den fasta löneinkomsten, som äfven att de inkomster, hvilka tillkomma en officer på grund af kommendering, eller hvad man här velat kalla godtycke, äro betydligt mindre efter det nya aflönings sättet än efter det gamla. Om jag nemligen jemför det lägsta aflöningsbelopp, som någon flottans officer uppbar enligt de stater, som voro gällande under år 1876, med det belopp, hvaraf han under enahanda förhållanden skulle komma i åtnjutande, derest det nu föreliggande förslaget varit gällande, så visar en sådan jemförelse, att den fasta aflöningen för 99 officerare ökas med i medeltal 10 procent, under det att för 41 officerare inträder en minskning af i medeltal 9,2 procent. Härvid är dock att märka, att alla dessa 41 officerare tillhöra de tre aflöningsklasser, som jag skulle vilja kalla genomgångsklasser, och den äldste i hvardera af de två klasserna har der kvarstått icke längre än fem år, och den äldste i den tredje klassen allenast två år. Dermed torde jag hafva ådagalagt, att den fasta aflöningen för flottans officerare i allmänhet genom den nya löneregleringen blifvit bättre än den varit efter den gamla; i medeltal för alla utgör denna förbättring 4,2 procent.

I fråga åter om den andel af löneinkomsterna, som är beroende af kommenderingar, så vill jag till utgångspunkt för en liknande jemförelse taga å ena sidan de lägsta årliga aflöningsförmånerna dels enligt 1876 års stat (lön, tjänstgöringspenningar och dyrtidstillägg), dels enligt 1877 års stat (fast lön) med nu föreslagna förmån af half dag-aflöning, samt å andra sidan, det högsta belopp, hvartill aflöningsförmånerna till följd af kommendering eller förordnande dels uppgått under tiden från den 1 Oktober 1875 till samma dag 1876, dels skolat under enahanda tjänstgöringsförhållanden under samma tid uppgått, derest 1877 års stat med den till innevarande års Riksdag föreslagna förbättring varit gällande. Det visar sig då, att dessa på kommendering beroende inkomster enligt det nya aflönings sättet minskats för flaggmän med 57 procent, för kommandörer med 13,9 procent, för kommandörkapten af 1:sta klassen med 40 procent, för kommandörkapten af 2:dra klassen med 10 procent, för kapten af 1:sta klassen med 14,7 procent, för kapten af 2:dra klassen med 11,4 procent, för löjtnanter med 19 procent, för underlöjtnanter af 1:sta klassen med 30,5 procent och för underlöjtnanter af 2:dra klassen med 9,7 procent. Deraf framgår ju tydligen att de aflöningsbelopp, som äro beroende af kommendering, för flottans officerare inom samtliga löneklasser blifvit betydligt mindre enligt nya aflönings sättet än hvad de varit efter det gamla.

Jemför jag åter de lägsta och högsta aflöningsbelopp inom hvarje löneklass, som till följd af kommendering i verkligheten åtnjutits efter det gamla systemet och hvad som under enahanda förhållanden skulle hafva åtnjutits efter det nya, om det hade varit gällande, så blir förhål-

Om ändringar
i officers-
corpsens vid
Kongl. flottan
aflöningsstater.
(Forts.)

Om ändringar
i officers-
corpsets vid
Kongl. Flottan
aflöningsstater.
(Forts.)

landet enahanda, att inom samtliga löneklasser äfven dessa belopp ställa sig lägre. Då nu anslaget för aflöning till flottans corpser och stater genom godkännandet af det utaf Kongl. Maj:t nu föreslagna tillägget skulle komma att ökas endast med några tusen kronor, då hela den för de fasta lönerna ifrågasatta förhöjningen uppgår till omkring 13,500 kronor, och då den af kommendering beroende aflöningen blifvit så betydligt reducerad, så följer ju äfven derutaf att ett större antal officerare efter den nya regleringen komma i åtnjutande af den på kommendering beroende aflöning, och att sålunda denna nya reglering innebär bestämda fördelar.

Jag vet icke huruledes man skulle kunna anordna tjänstgöringen för en flottans officerscorps på ett sådant sätt, att samtliga officerare under hvilka förhållanden som helst skulle kunna sysselsättas i och för tjensten. Uppenbart är ju att, för så vidt man alltid skall kunna påräkna att hafva officerare att skicka ut på våra fartyg, det i ett land sådant som vårt, som icke har råd att hålla ett allt för stort antal fartyg ständigt ute, alltid skall finnas ett antal officerare, som icke få användas för den ständiga tjänstgöringen i land. Att äfven hos oss vederbörande göra hvad på dem ankommer för att i tillfällig tjänstgöring använda så många officerare som möjligt, tror jag icke att någon skall vilja förneka, men jag tror också att det skulle vara för tjensten särdeles skadligt om man försökte använda flere än som behovet påkallar; detta skulle nödvändigt verka förslappande på det nit och det intresse, förutan hvilka en verkligt gagnande tjänstgöring icke är tänkbar.

Man har velat updraga jemförelser mellan det för flottans officerare hos oss nu mera stadgade aflöningssätt och hvad som i sådant afseende blifvit i andra länder vedertaget, men jag tror för min del att man skall hafva svårt att träffa på något land, der aflöningssättet för flottans officerare väsentligen skiljer sig från vårt; jag har åtminstone icke kunna påträffa något sådant land. Gå vi t. ex. till vårt brödraland Norge, så ingår der i sjöofficerens aflöning, förutom ålders- tillägg och något som motsvarar dyrtidstillägg, "bestillingstillägg". äfvensom inqvarteringsersättning, för dem som innehafva beställningar och icke åtnjuta fri bostad, sjöaflöning och bordpenningar; men då en officer kommenderas till sjötjänstgöring, bortfaller all annan aflöning än den fasta lönen och hvad som särskildt utgår för sjötjänstgöring, och det samma är ju fallet hos oss.

I Danmark äro förhållandena enahanda med den skilnad, att flottans officerare i detta land icke, såsom i Norge, åtnjuta dyrtids- eller ålderstillägg. Grunderna för sättet att aflöna flottans personal äro således i dessa länder, efter min uppfattning, lika dem som finnas antagna hos oss. Jag har hört det antagas, att, om Kongl. Maj:t vid förliden riksdag hade framställt förslag om att aflöningen för flottans officerspersonal skulle göras fullkomligt lika med den värfvade arméns, ett sådant förslag skulle vunnit Riksdagens bifall. För min del är jag dock öfvertygad om att ett dylikt förslag, om det för öfrigt hade varit lämpligt, hade bemötts med ett blekladgt nej, och det af det

enkla skäl, att ett sådant förslag hade kraft en utgift af 80,000, om icke 100,000 kronor mera än som nu är för ändamålet anslaget. Ty om flottans officerare under alla förhållanden hade fått uppbära full dagaflöning, hade deraf blifvit en nödvändig följd, att äfven underofficerarne skolat uppbära dagaflöning, likasom att reservstaterna antingen hade kommit i åtnjutande af samma förmån eller ock fått behålla sin rätt till dyrtidstillägg och arfvode. Allt nog — hvilka beräkningar jag än i sådan afsigt må göra, har jag icke kommit till någon lägre siffra än 80,000 kronor. Jag medgifver gerna, att den nya aflöningsstaten, äfven med det tillägg, som Kongl. Maj:t nu föreslagit, kunde hvad beloppen beträffar hafva varit bättre, men jag betvivlar att ett sådant förslag skulle hafva vunnit Riksdagens bifall, då en lönereglering endast två år förut blifvit fastställd, och dertill sedermera kommit dyrtidstillägg, hvilka äfvenledes vid regleringen kommo officerscorpseu till godo.

*Om ändringar
i officers-
corpseu vid
Kongl. flottan
aflöningsstater.
(Forts.)*

Herr Lindmark: Det är helt naturligt att jag, med den ståndpunkt, som jag sistlidne riksdag tillkännagaf mig innehafva i denna fråga, icke kan vara belåten med Utskottets motivering till nu föredragna mom. a. Jemte det att jag ber att få instämma i de åsikter, Herr Sundin nyss uttalat, ber jag att för egen del få tillägga. Då frågan för lidet är förevar till behandling inom Kammaren, visade jag, att sjöofficerarne äro fullt likställda med garnisonsofficerarne, när man tager hänsyn till de ekonomiska förhållanden, hvarunder de måste lefva. De äro således, på grund af tjensteförhållandena, att betrakta som garnisonsofficerare, när de icke äro kommenderade till sjös.

En föregående talare anmärkte visserligen, att flottans officerare hafva tillstånd att bo hvar helst inom Sverige de vilja. Men då, som man vet, de äro skyldiga att, om så påfordras, inom 48 timmar inställa sig på den station, de tillhöra, måste de ju också vara bosatta på densamma. Med den näst föregående talaren instämmer jag äfven deruti, att det hade varit önskligt, om det sätt för aflönningen af flottans personal, som föreslogs af 1874 års komité, blifvit antaget. Jag tviflar emellertid på, att någon ändring uti det system, som numera antagits, kan under den närmaste framtiden komma i fråga, och det bästa torde derföre vara att arbeta på vidare utveckling af detsamma. Nu säger Utskottet, att "Riksdagen, under uttalande af den förväntan, att vidare ändringar eller tillägg uti ifrågakommande aflöningsstater ej må ifrågakomma, måtte medgifva" etc. Jag förutsätter, att Utskottet gjort sig fullt hemmastadt med frågan, och jag förutsätter vidare, att Utskottet icke har något emot att flottans officerare blifva, i fråga om aflönningen, likställda med arméns officerare. Blefve nu Utskottets förslag bifallet, skulle, menade Herr Carl Ivarsson, uti det ifrågakommande aflönings-sättet erhållas en viss stabilitet. Ja, nog vunnes en stabilitet, men på flottans officerares bekostnad, enär dessas ställning derigenom blefve så väl i ekonomiskt som i socialt hänseende betydligt försämrad, vid jemförelse med garnisonsregementenas officerscorper. Hvarföre de gjort sig förtjenta af att komma i en sådan sämre ställning, vet jag icke, men visst är, att så blefve händelsen. Och när

Om ändringar
i officers-
corpsens vid
Kongl. flottan
aflöningsstater.

(Forts.)

så är förhållandet, synes det mig, att man åtminstone bort framlägga skälen, hvarför en dylik olikhet i ekonomiskt och socialt hänseende anses böra förefinnas mellan de olika officerscorpserna.

Utskottet yttrar i sin motivering, att det vore önskvärdt, om enhet i flottans aflöningsförhållanden kunde åvägbringas, så att de "alltjemt framträdande *anspråken* på ändringar och jemkningar i dessa stater och i vilkoren för deras tillämpning kunde för framtiden upphöra." Jag undrar icke på om både Utskottet och Riksdagen tröttnat vid dessa ständigt återkommande reorganisationer inom femte hufvudtiteln, reorganisationer, som icke minst framkallat oro och trötthet hos dem, som deraf närmast beröras. Det vill jag dock hafva sagdt, att icke är det flottans officerscorps, som framställt dessa anspråk. Den har aldrig, mig veterligen, sjelf petitionerat om förhöjning i sina lönevilkor, utan har tryggt lagt saken i regeringens händer, under förhoppning, att regeringen skulle på bästa sätt bevaka dess berättigade och ingalunda öfverdrifna förhoppningar.

Jag tillåter mig icke något omdöme angående det sätt, hvarpå dessa förhoppningar blifvit tillgodosedda. Men hvad som är ett faktum — det är, att flottans officerare icke genom den nu jemkade löne-regleringen blifvit likställda med garnisonsofficerarne. Och jag måste beklaga, att den lilla summa, som nu blifvit för den nya staten begärd, och som anses skola medföra en icke oväsentlig förbättring, icke beräknats till dubbelt belopp, så att man med densamma kunnat åstadkomma en sådan likställighet emellan officerscorpserna, ty jag är lifligt öfvertygad om, att Riksdagen icke skulle hafva vägrat att uppfylla ett sådant billigt anspråk från flottans officerares sida.

Här har talats om att det icke funnits någon annan utväg att reglera ifrågavarande stat än att, på sätt nu skett, dervid införa bestämmelser om s. k. dagaflöning. Jag har svårt att inse detta. Man säger att pensionsstatens reglering skulle utgöra ett af hindren för antagande af ett annat aflöningssystem. Men huru har man då burit sig åt vid regleringen af lotsstatens pensionsstat. Der finnes ingen dagaflöning, dess tjenstemän uppbära helt enkelt lön och tjenstgöringspenningar; och hvarföre skulle man då icke hafva kunnat reglera flottans aflöningsstat på samma sätt? Jag kan icke inse, att häraf skulle uppstått någon olägenhet; men derigenom skulle man hafva undvikit den anmärkning, som nu med fog kan framställas, nemligen att man med det nu föreslagna aflöningssättet skall begå en orättvisa mot den del af flottans officerare, hvilka icke, ehuru dertill villiga, blifva använda i aktiv tjenstgöring. Jag vågar bestämdt påstå, att man kan bereda denna officerscorps full sysselsättning året om; och att nu, genom införande af ett system med half dagaflöning för de icke till tjenstgöring inkallade, lägga hinder i vägen härför, kan icke vara lämpligt, utan snarare rent af innebära en fara. Det kan ju nemligen hända, att höga vederbörande, för att så mycket som möjligt spara dagaflöningsanslaget, endast till tjenstgöring inkalla det minsta möjliga antal officerare och underofficerare, beordrande dessa att hvar för sig sköta flera tjänster. Jag säger icke att så för närvarande är fallet, men att det *kan* hända.

Jag skall alltid med tacksamhet minnas, hurusom jag för några år tillbaka fick ett uppdrag, beträffande utredning af en taktisk fråga, en utredning, som tog icke ringa tid, men på samma gång i hög grad intresserade mig. Likartade uppgifter lemnades vid den tiden åt flera andra bland flottans officerare.

Ett sådant användande skall alltid så väl för tjensten som officerscorpsets medföra nytta.

Man har äfven såsom stöd för det nu föreliggande förslaget anfört, att en aflöningsstat, hvarigenom flottans officerare skulle bliwa likställda med garnisonsofficerare, icke skulle kunnat hafva någon utslag till vinna Riksdagens bifall. Sådant är mycket vanskligt att på förhand beräkna. För min del skulle jag tro, att Riksdagen äfven i detta fall skulle hafva funnits villig att se rättvisa och billighet till godo, och att om man blott lyckades klart ådagalägga, att en sådan likställighet vore med rättvisa och billighet öfverensstämmande, så skulle — jag är lifligt öfvertygad derom — ett förslag i sådant syfte äfven hafva vunnit Riksdagens bifall. Men då i den Kongl. propositionen nämnes, att denna lönerogering endast är att betrakta som en reglering af lönerna och icke innebär någon *löneförbättring*, så går jag så långt, att jag rent af påstår, att densamma innebär en *löneförsämring*, i ty att flottans officerare nu kunna ställas utom tjenstgöring och derigenom kunna gå miste om en del af sin dag-aflöning, då de deremot med det gamla aflönings sättet ej kunde gå miste om sina tjenstgöringspenningar, när de funnos på stationerna, beredda till tjenstgöring. De klagomål, som officerarne häremot framställt, måste anses fullt berättigade. De skulle genom denna nya lönestat nödgas utbyta en bestämd lön mot ett lönebelopp, hvilket omöjligen låter sig på förhand beräknas. Och af hvilken vikt det är för en embetsman, som lefver i små ekonomiska förhållanden, att kunna på förhand till beloppet beräkna sina löneinkomster, torde af en och hvar lätteligen inses.

Hvad jag nu anfört synes åtminstone mig utgöra talande skäl för att ur Stats-Utskottets förslag utesluta de anmärkta orden: "Under uttalande af den förväntan, att vidare ändringar eller tillägg uti ifrågavarande aflöningsstater ej må ifrågakomma"; och får jag alltså hemställa, att den ifrågavarande ingressen i förslaget måtte få följande lydelse:

"att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts förevarande framställning, måtte medgifva" etc.

Herr Jan Andersson i Jönvik: Jag kan icke annat än förvåna mig öfver, att man icke någon gång skall kunna få ett slut på denna vid hvarje riksdag ständigt återkommande fråga. Här har så väl på afdelningen inom Utskottet som inom Kamrarna varit så mycket tal i detta ämne, att det icke borde vara för mycket begärtdt, att, då man nu beviljar ifrågavarande anslag, man på samma gång får uttala en förväntan att hädanefter för en tid vara befriad från vidare dylika framställningar. Det synes äfven, som om det borde ligga i vederbörande löntagares eget intresse, att man nu från början söker åväga-

*Om ändringar
i officers-
corpsets vid
Kongl. flottan
aflöningsstater.
(Forts.)*

Om ändringar
i officers-
corpsens vid
Kongl. flottan
aflöningstater.
(Forts.)

bringa åtminstone någon fasthet i aflöningsstaten. Jag yrkar alltså bifall till Stats-Utskottets förslag, sådant det nu föreligger. Men kommer diskussionen att än vidare uttänjas, så kan det allt för väl hända, att jag ändrar min åsigt derhän, att jag yrkar rent afslag å hela punkten.

Herr Adlersparre: Den högt ärade talaren från statsrådsbänken yttrade åtskilligt, som jag värdsamt ber att få upptaga till någon liten granskning; jag skall icke blifva mångordig.

Han yttrade först — jag följer den ordning, som de af mig antecknade punkterna anvisa — att på 1873 års lönestat kunde icke någon pensionsreglering grundas. Jag vill icke bestrida detta förhållande, ty frågan härom anser jag icke höra hit; men jag vill med anledning af detta yttrande endast säga, att pensionsregleringen kunde lika väl hafva grundats på fast lön och tjänstgöringspenningar som på fast lön och dagaflöning. Herr Statsrådet yttrade vidare, att det nu gällande nya aflönings sättet är i många delar lika med det, som nu tillämpas vid armén. Icke heller denna sak vill jag bestrida, i många delar förefinnes en likhet, men i en *väsentlig* del råder en stor skillnad, nemligen derutinnan, att så länge en officer vid ett värfvadt regemente finnes på sin tjänstgöringsort, erhåller han sin dagaflöning till fullt och är ej, hvad utbekommandet af dagaflöningen beträffar, beroende af sin regementschef. Der kan således godtycket icke hafva något spelrum; ty så länge officeren uppehåller sig å sin tjänstgöringsort *skall* han hafva sin dagaflöning till fullt. Alltså må väl finnas, såsom Herr Statsrådet anmärkte, i många delar likhet mellan aflönings sättet vid flottan och armén, men i den *väsentligaste* delen — och det är just den delen, som upprör officerscorpsen — förefinnes en stor olikhet. Herr Statsrådet ville med *siffror* bevisa, att det nya aflönings sättet är, i fråga om lönebeloppen, bättre än det gamla. Icke heller detta vill jag bestrida; jag har endast betraktat det nya aflönings sättet från dess godtyckliga sida, jag vill till och med säga från moralisk synpunkt och har alldeles icke fäst mig vid, huruvida lönebeloppet är något större eller något mindre; — och jag tror mig kunna försäkra, att äfven officerarne inom vapnet fäst ett underordnad afseende vid lönernas storlek. Motviljan är hufvudsakligast, ja, uteslutande rigtad mot det godtycke och det beroende, som löntagarne genom den *vilkorliga* dagaflöningen nu äro underkastade. Der ligger tyngdpunkten i den bittra stämningen mot det nya aflönings sättet, hvaremot den *materiella* sidan af saken, huruvida några procent mer eller mindre kan vara att vinna, derom talas icke ett ord: hvarföre jag icke heller derå fästat Kammarens uppmärksamhet.

Herr Statsrådet yttrade vidare, att ett stort antal af flottans officerare måste under vintermånaderna vara tjänstfria. Ja, tidtals är så förhållandet, och så har förhållandet alltid varit; men derföre att de den ena månaden eller det ena kvartalet varit från tjänstgöring fria och den andra i kommandering, så hafva de likväl hitintills alltid fått uppbära fulla tjänstgöringspenningar, så snart de varit å stationen färdiga till tjänstgöring. Det är denna billighet och rätt-

visa, som jag önskar måtte återkomma. Om nu äfven, såsom jag hoppas, förslaget om att half dagaflöning måtte tilldelas äfven den, som icke af sin chef hugnats med "verklig tjänstgöring", vinner framgång, så återstår dock den andra hälften af dagaflöningen, som lemnas åt godtycket. För många af Herrarne här kan väl detta synas som en småsak, men för en löntagare, t. ex. en kapten, är det ingen småsak, om han erhåller full eller half dagaflöning, hvilket utgör en skilnad af 540 kronor. Officerarne fästa sig, såsom jag förut haft äran nämna, mindre vid lönebeloppet, än att kunna påräkna en *säker* inkomst, och att icke deri vara beroende af hvarken den ena eller den andra.

Hvad Herr Statsrådet i öfrigt yttrade, skulle man kunna både medgifva och bestrida. Så yttrade Herr Statsrådet, att sättet för officerarnes aflöning inom den norska och danska marinen är "väsentligen": lika med det, som hos oss tillämpas. Ordet *väsentlig* kan visserligen här likasom vid jämförelsen med värfvade armén vara det rätta, men icke mindre riktigt är att äfven en väsentlig olikhet äfven här förefinnes.

För öfrigt vill jag endast sluta med att fästa mig vid Herr Statsrådets sista uttalande; han ansåg nemligen, att icke något annat aflöningsförslag än det, som af Kongl. Maj:t vid sistlidne riksdag framgades, hade haft utsigt att vinna framgång. Jag vill, i likhet med Herr Lindmark, hvarken medgifva eller bestrida detta, och går till och med så långt, att jag håller det för sannolikt att så skulle hafva blifvit förhållandet; men det finnes något annat än framgång, som bör afses med en Kongl. proposition. För min del sätter jag vida högre, att ett förslag icke sårar billighetskänslan och icke stör den ömsesidiga välviljan och belåtenheten. Om 1876 års regleringsförslag vann framgång hos Riksdagen, så har dock denna framgång vunnits på bekostnad af det som är af högre värde.

Jag skulle väl äfven svara min aktade vän Herr Carl Ifvarsson några ord. Jag försökte att lyssna till hans anförande, men afskräcktes genast af en ocean af ord, och afstod derföre ganska snart från att följa honom. Så mycket fann jag likväl, att han icke ville hafva bortstruket detta lilla ordet "ändring", hvilket, om jag så får uttrycka mig, framsticker som en mefistofelesfot under kappan af ett välvilligt tillmötesgående. Jag nästan anade att Utskottet lade mycken vikt på detta ord, och jag märker nu, att detta lilla ord icke innebär något godt. Det visar riktningen af dagens politiska vindkast.

Men samme talare yttrade äfven, om jag fattade honom rätt, att han vore *trött* vid alla ändringsförslag rörande flottan, som tid efter annan blifvit framlagda. Ja, detta må visserligen vara berättigadt, men deraf bör dock ej följä att, om statsförvaltningen i en väsentlig del befinnes gå på sned, så må detta missförhållande hellre fortfara än att ett ändringsförslag skulle framläggas, som komme att trötta den ärade representanten på hallandsbänken. Detta är dock i sanning för mycket begärdt.

Vidare yttrade samme ärade talare, att det ej vore Utskottets mening, att ändring eller tillägg uti ifrågavarande aflöningsstater *aldrig*

*Om ändringar
i Officers-
corpsets vid
Kongl. flottan
aflöningsstater.
(Forts.)*

Om ändringar i officers-corpsens vid Kongl. flottan aflöningsstater.
(Forts.)

skulle komma att ske, utan endast att sådana ej måtte inträffa allt för snart. Detta framgår dock icke af betänkandet; ty der står tydligt och klart, att Riksdagen, under uttalande af den förväntan "att vidare ändringar eller tillägg uti ifrågavarande aflöningsstater ej må ifrågakomma", måtte medgifva etc. Bibehålles denna motivering oförändrad, blefve Kongl. Majt mot sin goda vilja förhindrad att genomföra till och med sådana förändringar, som icke medföra några ökade kostnader, och uti hvilka Riksdagen därför icke heller borde inblanda sig.

Jag fortfar att yrka bifall till den föredragna punkten, men att ur motiveringen uteslutas orden "under uttalande — — ifrågakomma".

Herr Talmannen tillkännagaf, att han låtit utfärda anslag till fortsättande af sammanträdet klockan 7 i afton, hvarefter ordet lemnades till

Herr Nils Pettersson: Vid genomläsandet af denna punkt kunde jag icke undgå att fästa min uppmärksamhet vid vissa delar af densamma, hvarföre och ehuru jag icke kan berömma mig af att ega samma sak- och detaljkunskap i hithörande frågor, som åtskilliga af denna Kammars ledamöter, jag tar mig friheten yttra några ord.

Då under mom. a föreslås, "att officer vid Kongl. flottan, som ingått å den nya lönestaten och icke, på grund af gällande föreskrifter, är berättigad till dagaflöning, må, under den tid han ej är i åtnjutande af semester eller tjänstledighet, ega uppbära dagaflöning till hälften af det belopp, som enligt stat under verklig tjänstgöring i land åtnjutes", så anser jag för min del, att då regering och Riksdag en gång uppgjort ett löneregleringsförslag, deri under vissa förhållanden en sjöofficers inkomster äro bestämda att utgå under form af lön och dagaflöning, man icke bör slopa sådana bestämmelser. Jag anser nemligen riktigt att inom en corps, hvarest erfordras *ständig* tjänstgöring, der bör hvar och en få uppbära en bestämd lön; men att deremot vid det förhållande, att inom nationen finnas vissa corpsar med så beskaffad tjänstgöring, att alla dess tjänstemän icke kunna samtidigt erhålla sysselsättning utan afbrott, det också torde få anses alldeles nödvändigt att vidhålla först omnämnda skillnad emellan lön och tjänstgöringspenningar.

Beträffande vidare det påståendet att, i anseende dertill att denna lön är så obetydlig, dagaflöningen under semester eller tjänstledighet bör utgå med hälften af det belopp, som enligt stat under effektiv tjänstgöring i land åtnjutes, så hyser jag den förhoppningen, att Herr Sjöministern, hvars öppna blick sträcker sig icke blott till vårt sjöförsvär, utan äfven till öfriga sociala och ekonomiska frågor, skall taga denna omständighet i behörigt öfvervägande. Det är nemligen enligt min åsigt af vikt, att icke frågan om ordnandet af vårt sjöförsvär föres derhän, att detta blir dyrare än som behöfves. Jag tror visserligen att vi i händelse af krig behöfva alla våra officerare, men anser tillika att man icke bör genom att gifva dem full aflöning, utan att på samma gång skaffa dem full sysselsättning, låta dem försoffas. Sådan

är min åsigt af saken, och jag tror på möjligheten af att kunna åstadkomma ett starkt sjöförsvär, utan att detta på samma gång blefve alltför orinligt dyrt.

I fall man nemligen beviljade de officerare, hvilka för tillfället icke behöfdes för tienstgöring eller till exempel för undervisningen vid sjökrigsskolan eller under expeditioner, ledighet med rätt att på annat håll söka anställning, till exempel vid handelsflottan, så skulle officerarne derigenom finna sig ganska belättna med sin ställning, äfven om de under ledigheten endast finge uppbära hela sin fasta lön, ja till och med hälften deraf; och jag är öfvertygad om att, i fall denna permissionstid utsträcktes till ett år, så skulle officerarne på sådant sätt kunna försörja sig fullt ut lika stor öfning och inkomst, som under sjöexpeditioner stått dem till buds.

Då således frågan gestaltar sig på detta sätt, tror jag nödvändigheten bjuda, att man håller fast vid den en gång fastställda principen, i stället för att, på sätt nu skett, börja med att, redan året efter det omorganisationen af aflöningsförhållandena för flottans officerare egt rum, framlägga förslag om att tillerkänna dem "dagaflöning" äfven då de ej göra något dagsarbete — något som strider icke blott mot betydelsen af ordet "dagaflöning", utan ock mot allt begrepp af billighet. Mot ett dylikt förfaringsätt nedlägger jag min protest och hemställer till vederbörande, hvilka naturligtvis kunna se saken från dess rätta synpunkt, huruvida icke den idé, jag tagit mig friheten att här framkasta, må vara förtjent af att komma under öfvervägande. Jag har visserligen hört sägas att ett stadgande finnes, som bestämmer att officer skall vara skyldig att, hvar han än må uppehålla sig, uppå order inställa sig till tienstgöring inom 48 timmar efter deraf erhållen del. Men jag hemställer, om icke någon längre tid i detta hänseende skulle kunna ega rum, helst som man icke torde behöfva befara ett så hastigt fredsbrott, att något men skulle uppstå genom en utsträckning af denna tid. Om till exempel en officer hade tillfälle att uppehålla sig i våra inhemska farvatten, så torde han väl, i händelse af fredsbrott, kunna i behörig tid hinna inställa sig till tienstgöring.

På dessa skäl yrkar jag afslag å den nu föredragna punkten.

Häruti instämde Herr *Lasse Jönsson*.

Herr Key: Oaktadt innehållet af en ärad talares på stockholmsbänken, Herr Adlersparres, *sista* anförande, hvaraf jag, i förbigående sagdt, fann, att det ej går så lätt för en sjöman att "draga sig tillbaka från oceanen", och oaktadt jag genom mitt uppträdande i denna fråga må hända har att vänta samma skarpa klander, som den ärade talaren rigtade emot en talare på hallandsbänken, måste jag dock beklaga, att jag ej kan efterkomma den uppmaning han i sitt *första* anförande stälde till mig och de öfriga ledamöter af Stats-Utskottet, som medverkat till Utskottets nu föreliggande förslag, att vi för vår del skulle gå in på att orden: "under uttalande af den förväntan, att vidare ändringar eller tillägg uti ifragavarande aflöningsstater ej

*Om ändringar
i officers-
corpsens vid
Kongl. flottan
aflöningsstater.
(Forts.)*

Om ändringar
i Officers-
corpsens vid
Kongl. flottans
aflöningsstaten.
(Ports.)

må ifrågakomma" uteslötos ur försatsen, som inleder klämman. Den ärade talaren trodde nemligen att ett bibehållande af dessa ord innebure, att en dylik ändring aldrig vidare skulle kunna ega rum, utan att Utskottets förslag, om det antoges, skulle blifva gällande för sekler. Detta kan dock icke hafva varit Utskottets mening och skulle vara allt för orimligt. Men Utskottet har genom insäitande af dessa ord velat påpeka vigten af att stabilitet i flottans förhållanden komme att framdeles ega rum, och detta försigtighetsmått torde vara icke blott förlåtligt, utan rent af nödvändigt, i synnerhet som vi alla hafva i friskt minne de många förslag till omorganisation inom flottan, som under en half mansålder hvar annan eller hvar tredje riksdag stått på dagordningen.

Om vi slå upp Sveriges statskalender, så finna vi de tydligaste bevisen på ombythlighet i systemen för flottans organisering. De finnes nemligen *dels* Kongl. flottans reserv, som innefattar Kongl. flottans permanenta reservstat, Kongl. Maj:ts flottans nya reservstat och indragningsstaten, *dels* Kongl. Maj:ts flottans reservstat och *dels* indragningsstaten, upptagande officerare som icke tillhöra Kongl. flottans reserv, samt slutligen officerare som hafva afsked med tur och befordringsrätt. Då man ser allt detta i Sveriges statskalender för år 1877, torde ett så beskaffadt resonnement i Utskottets förslag som det, hvarom diskussionen nu rör sig, icke vara ur vägen.

Dessutom, hvad är det väl som Utskottet sagt? Ej att flottans lönestat skall fastställas *för all tid*, men väl att man förväntar att ändringar och tillägg uti *ifrågavarande* aflöningsstat ej vidare skulle komma i fråga. Och emellan dessa båda uttryck ligger, enligt min uppfattning, en väsentlig skilnad. Emellertid har den diskussion, som med anledning af denna fråga egt rum, endast styrkt mig uti den öfvertygelsen, att Utskottet just har ställt kyrkan midt i byn. Ty å ena sidan har man sagt, att Utskottet icke gått nog långt, å den andra deremot att det gått allt för långt. Utan att vilja ingå i någon längre pröfning, huruvida Utskottets förslag är grundadt på billighet eller icke, ber jag att såsom bidrag till bedömande häraf få erinra Herrarne om att, enligt hvad den nädiga propositionen angifver, endast 32 officerare tillkännagifvit sin önskan att ingå på den nya aflöningsstaten, under det 95 nekat att antaga densamma, samt att genom den nya aflöningsstaten förlidet år 33 officerare erhållit bättre, 43 ungefärligen lika goda och 52 sämre löneförmåner än förut.

Då nu ifrågavarande förslag afser åstadkommandet af en jemkning i dessa missförhållanden, har jag, i likhet med pluraliteten inom Utskottet, funnit detsamma hafva stora skäl för sig.

Man har vidare talat om att föreskriften, att permitterad officer skulle 48 timmar efter erhållna ordres inställa sig i tienstgöring, vore olämplig eller, med andra ord, att officeren ej så snart borde kunna inkallas uti effektiv tienstgöring. Ja, detta må så vara; men om man har för afsigt att genom permissionen bereda sjöofficeren tillfälle till biförtienst för att kunna minska lönen, så måste han vara tienstledig icke endast under några månader, utan snarare några år. Och erfarenheten har visat att, han i senare fallet kan förtjena till och med

så mycket, att om man allt för mycket "snörper åt" löneförmånerna, han utan afsaknad af dem kan taga afsked. Jag känner officerare, som, fria från tjenstgöring, kunnat förtjena 5,000 å 6,000 kronor årligen. Hela världen står nemligen öppen för sjöofficeren, och handelsflottan emottager honom gerna. Med sjöofficeren är förhållandet icke detsamma som ned den indelta arméns officerare, hvilka senare emellan mötena kunna egna sig åt fredliga yrken. Flottans officerare stå mera i paritet med officerarne vid de värfvade regementena, hvilka officerare ständigt kunna kommenderas till tjenstgöring. Nu har man invändt, att under våra fredliga tider sjöofficerarne ej behöfva vara ständigt till reds, utan kunna permitteras på längre tider. Ja, det kan väl hända, men hvar återfinner man dem då i behovets stund? Den ene kanske i China, den andre i Australien, en tredje i Kalifornien och så vidare. Nej, man får lof att se på verkligheten, och hvad den kan medföra med nutidens snabba krigföringsätt.

Om, säger man, flottans officerare äro missnöjda med sina löneförmåner, så kunna de ju taga afsked, det är ingen som hindrar dem. Men, mine Herrar! *hafva vi råd* att umbära alla dessa unga, friska, intelligenta krafter, och kan man å ena sidan yrka: ni skola vara till hands, stå till disponibilitet, och å den andra sidan säga: ni fån inga medel att uppehålla eder under tiden! Om detta är orätt, så bör man endast hafva en tanke, nemligen att bifalla Utskottets förslag, men jag ber de Herrar, som anse icke ens den nu föreslagna aflöningsförhöjningen vara tillräcklig, att de icke driva saken för hårdt, ty jag försäkrar att detta kunde lika lätt leda till ett rent afslag på Utskottets hemställan. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Liss Olof Larsson, hvilken inom Utskottet reserverat sig mot dess hemställan i förevarande punkt, yttrade: Jag ämnar naturligtvis icke försvara Utskottets betänkande, då jag reserverat mig mot detsamma; men med afseende å det yrkande, att ur ingressen till ifrågavarande punkt måtte utgå orden "under uttalande af den förväntan, att vidare ändringar eller tillägg uti ifrågavarande aflöningsstater ej må ifrågakomma", så får jag säga, att jag för min del finner det vara aldeles likgiltigt, om dessa ord stå der eller icke. Man har här talat så mycket om att Riksdagen önskar "stabilitet"; men då Riksdagen nu sjelf står i begrepp att vidtaga ändringar uti en aflöningsstat, som blott för ett år sedan af Riksdagen fastställdes, synes det mig nära nog löjligt att Riksdagen gör ett sådant uttalande. Då ett sådant uttalande likväl är af en aldeles oskadlig beskaffenhet, så får det för mig gerna kvarstå.

Jag har för min del icke biträdt Utskottets betänkande eller tillstyrkt bifall till Kongl. Maj:ts proposition, och detta bland annat af den anledning, att alla de skäl, som nu anförts till stöd för Kongl. Maj:ts förslag, redan vid förra riksdagen fullständigt framlades så väl i Stats-Utskottet som i Kamrarne. Riksdagen pröfvade då alla dessa skäl, och efter att hafva noga granskat dem, fastställdes staten att tjena till framtida efter rättelse. För min del anser jag dessa skäl

*Om ändringar
i officers-
corpsens vid
Kongl. flottan
aflöningsstater.
(Forts.)*

Om ändringar
i officers-
corpsens vid
Kongl. flottan
af löningsstater.
(Forte.)

gälla icke mera i år än i fjor, och jag fasthåller därför vid den stat Riksdagen för endast för ett år sedan faststälde.

Jag skall nu icke låta skrämman af de omständigheter den förre talaren framhållit. Han sade nemligen, att om icke Utskottets betänkande bifölles, skulle sjöofficerarne gå till handelsflottan, China, Australien, och jag vet icke hvart. Jag tror icke, att det finnes någon fara härför. Om man vill se till, huru sjöofficerarne äro aflönade i våra grannländer, Norge och Danmark, skall man finna, att våra sjöofficerare äro i en bättre ställning; och då läser väl Norge och Danmark först mista sina sjöofficerare, och skulle någon sådan olycka inträffa der, och vi äfven hotas af en dylik, då vill äfven jag vara med om att vidtaga ändringar i den nyss fastställda staten. Han åberopade vidare, att officerarne icke ville ingå på den nya staten, och att detta vore ett bevis på, att den icke vore tillfyllestgörande. Jag tror att, sedan det blifvit klart för den, som nekat ingå på den nya staten, att de icke få åtnjuta dyrtidstillägg, de nog skola ingå på densamma; men den förhoppning, att de skola få åtnjuta dyrtidstillägg äfven om de kvarstanna på den gamla staten, gör, att de äro tveksamma, åtminstone tror jag detta vara fallet med en del och jag tror mig ega ett bevis för denna min åsigt uti en motion, väckt inom denna Kammare af Herr Lindmark.

Man klagat vidare öfver, att man icke kan bereda tjenstgöring åt alla officerare, och att således många, som vilja tjenstgöra, icke kunna få det; och derföre bör man gifva dagaflöning äfven åt dem som icke göra något. Jag tror att, med det stora antal sjöofficerare och det ringa antal krigsfartyg, som vi här i Sverige hafva, det nog är sant att man icke kan bereda tjenstgöring åt alla officerare. Våra uppoffringar för sjöförsvaret användas till att rikligt aflöna en till antalet ännu rikligare personal, samt till storartade byggnader — på land, under det att våra grannländer hufvudsakligen använda sina penningar för byggande af fartyg och tagit antalet officerare derefter och sålunda fått visserligen en till antalet mindre stark officerscorps, men en stark flotta — deri ligger skilnaden. Om man ser efter t. ex. i de norska och danska statskalendrarne och tar i betraktande förhållandena inom den norska marinen, så finner man der inalles 87 officerare; och i Danmark, med en större flotta än vår, hvilket vi i fjor i denna Kammare fingo höra, finnas icke mer än 106 sjöofficerare. I Sverige hafva vi 140 på den stat Riksdagen i fjor antog, och dessutom hafva vi på flera reservstater, såsom permanenta reservstaten, nya reservstaten, och allt hvad de heta, officerare, som också ega tjenstgöringsskyldighet i händelse af behof, och som uppgå till ett antal af 71, enligt svenska statskalendern. Jemväl å andra reservstater finnas officerare, och således är antalet officerare här mycket större än i vårt grannland Danmark, oaktadt detta eger en mycket starkare flotta än vår. Naturligt är ock att, då vi ega en sådan mängd officerare, åt dem alla icke kan beredas tillfälle till ständigt tjenstgöring. Och likväl säger man, att de alla böra hafva lika stor aflöning.

Jemför man vidare vårt land med grannländerna med afseende å

afföningsgarnes storlek, så finner man, att en amiral i Norge har en inkomst af 6,400 kronor, i Sverige 8,000 kronor och i Danmark likaledes 8,000 kronor. En kommandör har i Norge 4,600 kronor, i Danmark 4,400 kronor, som i visst fall kan ökas till 6,000 kronor, och i Sverige 6,000 kronor o. s. v.; detta visar hurusom våra officerare äro bättre affönade än de danska och norska, oaktadt dessa såsom färre till antalet måste hafva större tjenstgöring. Häremot invändes, att våra officerare nog vilja tjenstgöra och att, då de icke kunna få det, så böra de erhålla ersättning för sin goda vilja. Dagafföningen utgår nu t. ex. för hvarje tjenstgöringsdag med 6 kronor till flaggman, 5 kronor till kommandör, 4 kronor till kommandörkapten samt 3 kronor till kapten. Den kapten, som är i tjenstgöring, har således i dagafföning 3 kronor, men den som ej är i tjenstgöring, d. v. s. den som icke gör något, skulle nu få hälften deraf eller 1 krona 50 öre, hvilket med andra ord vill säga, att skillnaden mellan dessa begge belopp eller 1 krona 50 öre är värdet å en kaptens vid flottan arbete under en dag. Jag tror det dock må anses skäligt att detta arbete fortfarande uppskattas till 3 kronor. Jag kan icke frigöra mig från farhågan att, om Utskottets förslag bifalles, officerarne nästa år kunna anse sig hafva anledning att begära hela dagafföningen utan motsvarande tjenstgöringsskyldighet; under åberopande af att det icke är deras fel att de icke fått tjenstgöra hela året. Ja, det skulle sannerligen icke förvåna mig, om de sedan äfven fordrade sjöafföning medan de ginge å land. Sådant vore endast konsekvensen af att företaga ändringar i förslag, som nyss blifvit fastställda.

Ser man nu på afföningen för en kapten vid flottan, så har han, äfven då han icke tjenstgör en enda dag af året, samma fasta lön för år som t. ex. en första gradens tjänsteman i statskontoret, en revisor eller bokhållare, oaktadt denne sistnämnde har oafbruten sysselsättning hvarje dag af året med undantag endast af en månads semester. Och ändå säger man att dessa officerare illa behandlas.

Vidare säger man, att det icke är klokt att uppgöra en stat, hvarmed officerarne sjelfve icke äro belåtna. Skulle man etablera den grundsatsen, att sjöofficerarne skulle erhålla sådana vilkor att alla skulle blifva fullt belåtna, då tror jag det vore bäst att genast förklara det dessa berättigas att oafkortadt bibehålla lön, dagafföning, dietpenningar m. m., men med frihet från all tjenstgöringsskyldighet. Dit komme man vid genomförandet af en sådan åsigt.

För min del tror jag, att det vore ganska färligt, att nu, då vi nyss genomfört lönerogeringar för såväl armén som flottan, samt börjat reglera jemväl för de centrala verken, beträda den vägen att ena året uppgöra en reglering för att andra året kasta den öfverbord. Jag är öfvertygad om att, derest man bifaller en framställning i sådant syfte, man dermed icke gör regeringen någon tjenst. Jag tror nemligen att, i samma mån Riksdagen gör dylika eftergifter, i samma mån vexa löntagarnes anspråk. Jag föreställer mig, att om desse hos regeringen gjorde anspråk på högre afföning, regeringen skulle hafva svårt att afslå en dylik framställning, då man vet att

Om ändringar
i officers-
corpsens vid
Kongl. flottan
aflöningsstater.
(Forts.)

endast regeringen framlägger förslag härom för Riksdagen, detsamma kommer att af Riksdagen bifallas. Afslår regeringen ansökningen, får han då derför uppbära hela ansvaret. Jag tror alltså att vi ingalunda visa regeringen någon tjänst genom att vidtaga förändringar i en nyss uppgjord lönestat. Dessutom är att märka, hvad jag i början af mitt anförande yttrade, eller att alla de skäl, som nu föreligga för regeringens ifrågavarande framställning, förelågo jemväl i fjor och att, då deras giltighet då af Riksdagen, som nästan uteslutande bestod af samma personer som nu, pröfvades men underkändes, deras giltighet väl icke sedan dess ökats, isynnerhet som den finansiella ställningen i landet ingalunda under tiden så förbättrats, att man deraf kan hemta anledning att bevilja ett större löneanslag än man då ansåg lämpligt. Jag tror ej heller, såsom jag förut sagt, att någon fara är för handen att våra sjöofficerare skola, derest de ej erhålla löneförbättring, öfvergå till handelsflottan och begifva sig till främmande länder, desto mindre som vi till dem betala högre aflöning än våra grannland till sina sjöofficerare. Jag kan af alla dessa anledningar icke komma till annat resultat än att yrka afslag på Utskottets betänkande i nu föreliggande punkt.

Herr Sjö förenade sig med Herr Liss Olof Larsson.

Herr Rydin: När jag i Utskottets hemställan läste den strofen, "att, med bifall till Kongl. Maj:ts förevarande framställning, Riksdagen, under uttalande af den förväntan, att vidare ändringar eller tillägg uti ifrågavarande aflöningsstater ej må ifrågakomma," så var det icke utan att jag fick den uppfattning, som sedermera har bekräftats, att tillkomsten af denna strof berodde derpå, att Utskottet var så att säga trött på Kongl. Maj:ts flotta. Utskottet ville komma från denna fråga på bästa sätt och ville genom sitt omförmälda uttalande söka att förhindra eller skrämma regeringen från att vidare komma fram med så beskaffade frågor som denna. Vi hafva nu hört, huru denna uppfattning har uttalats af en af Utskottets ledamöter, som varit med om att tillstyrka föreliggande förslag. Denne utskottsledamot satte ett sådant pris på denna strof, att han förklarade, att han, med frånträdande af sin inom Utskottet uttalade åsigt om behofvet af de ifrågasatta löneförhöjningarne, nu hellre än att strofen finge strykas ville yrka rent afslag å hela framställningen. Det synes således tydligt, att denna strof tillkommit derföre att Utskottet för tillfället varit vid dåligt humör, men deraf bör icke Riksdagen låta afhålla sig från att, innan den bestämmer sig för att i sitt beslut intaga ett dylikt uttalande, noga betänka hvilken betydelse detta kan hafva. När jag såg detta förslag, tog jag reda på de löne-regleringsförhållanden som röra Kongl. Maj:ts flotta. Härvid kan man icke komma från den uppfattning, som redan uttalats af den förste talaren, att denna löne-reglering äfven sådan den blifvit genom förevarande förslag modifierad, innebär en försämring af flottans officerares ställning. Jag kan icke finna annat än att genom detta förslag flottans officerares billiga anspråk icke blifvit rätt tillgodosedda och dervid tillmåter jag den omständighet att, såsom nu skett, 75 procent af

sjöofficerscorpsen, genom att välja att bibehållas vid den gamla aflöningsstaten, protesterat mot den vid sistlidne riksdag antagna aflöningsstaten, icke ringa betydelse. Vidare hafva de motioner, som i denna fråga under innevarande riksdag blifvit väckta, visat, hvilka obilligheter som måste blifva en följd af den löneroglering, som man nu vill fastställa, jemförd med den löneroglering som tillämpas för landtarméns officerare. Vi hafva vidare sett, huru Kongl. Maj:t så strängt och mot billighet tolkat denna 1876 års löneroglering, att man skulle kunna säga, att det står på gränsen af att vara stridande mot i allmänhet gällande rättstolkning, såsom då Kongl. Maj:t, oaktadt de officerare, hvilka velat kvarstanna å den gamla staten tillförsäkrats att orubbadt få förblifva vid sina innehafvande löneförmåner, och då dyrtidstillägg otvivelaktigt är att hänföra bland löneförmåner, likväl förklarar, att sådant tillägg icke vidare får af nämnde officerare beräknas och uppbåras. Härigenom har den gamla lönestaten tydligen blifvit sämre än hvad den enligt Riksdagens beslut och en liberalare tolkning af samma beslut å Kongl. Maj:ts sida borde hafva blifvit.

Vi hafva under dessa dagar äfven varit i tillfälle att betrakta det sätt, hvarpå en pensionsfråga blifvit behandlad samt huru man förfarit med en under särskild förvaltning ställd kassa, hvilken grundar sig på enskilda medlemmars bidrag, och hvilken kassa i allmänhet anses skyddad mot förändringar eller minskning, så vida icke delegarne der till lemna sitt bifall. Denna fråga står också så på gränsen mellan det obilliga och orättvisa, att det är svårt att afgöra, hvarhän sjelfva beslutet skall förläggas. Man kan visserligen deducera, att det icke, strängt taget, är mot det rätta, men säkert är att det är obilligt.

Under sådana förhållanden kan jag icke anse det vara annat än betänktigt, om Riksdagen förklarar, att den icke vidare vill höra af saken, det vill med andra ord säga, att de misstag som regeringen i denna del begått, skola fortfarande stå orättade. Det är deruti det betänkliga i denna punkt ligger; och jag, för min del, anser mig icke böra bifalla en så beskaffad punkt. Det må nu så vara, att, såsom en talare yttrade, ingen löntagare är nöjd med sin lön utan vill hafva förhöjning deraf. Det är klart. Men när en löneroglering sker, och man ser, huru landtarméns officerare fått löneförbättring, liksom hvarje embetsverk, som blifvit omregleradt, så kan man icke undgå att förundra sig öfver att flottans officerare genom en dylik reglering skola få en försämrad ekonomisk ställning jemförd med andra statens tjänstemän.

En talare från Dalarna har gjort en jemförelse mellan sjöofficerarnes löneförmåner i Danmark och Norge å ena och vårt land å andra sidan. Jag ber dock den värde talaren att anställa jemförelse i afseende å landtarméns officerares i samma länder ställning i förhållande till dervarande sjöofficerares och sammanställa detta med förhållandena i vårt land, ty först derigenom skulle han få en fullständig öfersigt, huru dessa löneförhållanden i sjelfva verket slå sig ut. Att skapa en officerscorps, som är missnöjd och vill protestera mot den högre ledningen af sina angelägenheter, är betänkligt; och man kan

*Om ändringar
i officers-
corpsens vid
Kongl. flottan
aflöningsstater.
(Forts.)*

Om ändringar
i officer-
corpsens vid
Kongl. flottan
afsningsstater.
(Forts.)

icke vänta, att dessa officerare skola med intresse egna sig åt sitt fack, då de icke kunna tryggt lita på, att regeringen tillgodoser dem i deras billiga anspråk, utan blott strängt formelt tolkar dessa anspråk.

Slutligen vill jag från en annan synpunkt taga saken i betraktande, dertill i viss grad föranledd af chefens för sjöförvarsdepartementet förklaring, att, om en lönerogering för flottan på andra grunder blifvit framlagd, skulle Riksdagen till svar derpå gifvit ett bleklagdt nej. Jag frågar mig: Huru vet han det? Hvad innebär dessutom en sådan förklaring? Jo, den innebär nära nog en förolämpning mot Riksdagen, en antydning att Riksdagen icke skulle ledas af sakkunskap och utredning utan af tycken vid fattandet af sina beslut. Låt en departementschef framlägga ett förslag, som han anser vara för departementets behof oundgängligt; låt honom göra detta klart och tydligt, och jag är öfvertygad att, äfven om frågan faller en eller två gånger, det dock ännu icke är så illa stäldt i gamla Sverige, att icke sanningen segra skall till slut.

Herrar *Hedin*, Friherre *Koskull*, *Mæchel*, *Toll*, *Fredenberg*, *Brodén*, *Bergius*, *E. G. Boström*, *Ljunggren*, *Schultz* och *Nils Östling* instämde i Herr Rydins anförande.

Herr Stråle: Jag har icke dristat mig att begära ordet för att deltaga i denna sakrika och intressanta diskussion, hvartill jag tyvärr saknar tillräckliga insigter i frågan; jag har begärt ordet endast för att i protokollet nedlägga en protest mot åtskilliga af de yttranden, som under öfverläggningen blifvit fällda.

En talare från Dalarne, med hvilken Stats-Utskottets vice ordförande till en del instämt, yttrade, såvidt jag hörde honom rätt, att han, om diskussionen fortsattes längre än han ansåg vara lämpligt, skulle yrka afslag å denna punkt. Det kan icke nekas honom rätt att göra ett sådant yrkande, men jag föreställer mig att till grund därför bör framställas några skäl, åtminstone något annat än det missnöje, han kan erfaras öfver att man noggrant afhandlar en så vigtig fråga, som den förevarande. Han, liksom Stats-Utskottets vice ordförande, torde behöfva erinras derom, att alla Kammarens ledamöter icke sitta i Stats-Utskottet, att för oss alla samma tillfälle till att uti en fråga få den utredning, som i Utskottet förekommer, icke står till buds, och att isynnerhet vid en fråga som denna, i hvilken Utskottet begagnat orakelspråk, icke något annat sätt att erhålla utredning af frågan för oss återstår än genom en diskussion, helst en sådan, som i dag i denna fråga här blifvit förd. Det må vara att Stats-Utskottets ledamöter och kanske äfven några andra af Kammarens ledamöter i denna fråga, liksom i många andra, på förhand bestämt sina åsikter. Jag tillåter mig icke klandra det; men jag tillåter mig å andra sidan säga, att det finnes andra ledamöter i Kammarerna, som är tillgängliga för skäl. Jag hoppas, att den dag icke skall randas, då icke 52 § Riksdagsordningen eger sin tillämpning, då vi här icke

ega att fritt tala och utlåta oss i de frågor, som komma under öfverläggning, med mindre vi skola blifva utsatta för hot, i händelse diskussionen fortsättes längre än en och annan anser vara lämpligt.

Denna protest har jag velat förvara i protokollet för framtiden.

*Om ändringar
i officers-
corpsets vid
Kongl. flottan
affliningsstaten.
(Forts.)*

Herr Lind: Jag vill endast förklara, att jag på det varmaste instämmer i Herr Liss Olof Larssons yttrande. Jag vill dertill blott lägga, att, om Stats-Utskottets utlåtande i denna del bifölles, skulle det omdöme, som vid Riksdagens början faldes om landtofficerarne, kunna blifva tillämpligt jemväl på våra sjöofficerare, att nemligen de kunde komma att lagna tuonor.

Herr Danielsson: Då jag icke kan dela den åsigten, att den ena Riksdagen efter den andra skall upphäfva hvad den föregående beslutit, så är det helt naturligt, att jag instämmer med de talare, som yrkat afslag på nu föredragna momentet.

Det lär väl icke kunna bestridas, att man söker uppehålla vid flottan större styrka både vid befålet och gemenskapen än som är erforderligt, och att man derigenom gör flottans stat dyrare än behofvet kräfver, och då detta påstående väl icke kan af någon vederläggas, så tror jag det ingalunda skadar, om den del af officerarne, som icke behöfves hemma, söker sin utkomst på andra håll. Vi hafva ju hört, att det är omöjligt att bereda alla officerarne inträde i tjenst; men är det då rimligt att gifva dem ännu större aflöning och ändå låta dem gå sysslolösa i land? kan ett sådant system förbättra officerscorpset vid flottan? Det tror jag icke. Nej, låt dem, såsom Herr Key yttrade, utgå på alla möjliga farvatten och derigenom förkofra sig i sitt yrke! Det skadar ingalunda. Då det gäller, kunna de kallas tillbaka och inträda i flottans tjenst. Jag har i Kalmar flera gånger varit i tillfälle att se kronans fartyg inlöpa i dervarande hamn och hvarje gång har på kommandobryggan stått, så att säga, en skock officerare, men jag tror, att fartyget manövrerat lika bra, om antalet officerare varit litet mindre.

Jag har äfven sett, hurusom fartygen manövrerats så dåligt, det må nu hafva haft sin orsak i felaktighet hos maskinen, att, om icke så många sjömän varit ombord och tillhands att "hala", det sett ut som fartyget aldrig hade kunnat komma in till kajen. Jag tror därför, att det icke kunde skada om våra sjöofficerare genom tjenstgöring på handelsfartyg finge tillfälle att lära sig dels att känna främmande farvatten, dels att manövrera.

Man har här framkastat tvifvel om, att i det gamla Sverige sanning och rättvisa ej vidare skulle förmå att göra sig gällande. Det är ett tvifvel som jag lyckligtvis icke hyser; och jag kan ej heller förstå huru behandlingen af denna fråga kunnat gifva någon som helst anledning dertill, då det ju här gäller att icke gifva dem, som ingenting hafva att göra, lika stor aflöning, som dem, hvilka äro fullt upptagna af tjenstgöring. Och som jag icke kan gå in på ett motsatt förfaringsätt yrkar jag afslag å punkten.

*Om ändringar
i officers-
corpsernas vid
Kongl. flottans
aflöningsstater.
(Forts.)*

Herr Jöns Rundbäck: För min del har jag här icke hört någon vilja förneka hvar och en riksdagsmans rätt att fritt yttra sig till protokollet. Deremot fruktar jag, att man, på sätt också förut inträffat, under denna öfverläggning redan gått alltför mycket vid sidan af saken; och jag skall derfore efter bästa förmåga söka återföra diskussionen till sjelfva ämnet. För att kunna göra detta måste jag likväl återgå till sistlidne riksdags beslut i frågan, hvartill det nu förevarande förslaget kan anses utgöra ett tillägg. Kongl. Maj:t hade då framlagt ett förslag till nya aflöningsstater för flottans officerscorpser. Inom så väl Stats-Utskottet som Kamrarne gjordes då anmärkningar mot detsamma, hvaribland och förnämligast den, att i fråga om aflöningsvilkoren flottans officerare icke blifvit likställda med arméns officerare. Denna grundsats af likställighet mellan de begge officerscorpserna godkändes af Riksdagen och riktigheten deraf bestreds ej heller af regeringen. Från stadsrådsbänken yttrades nemligen i fjor — och detta var redan förut framhållet i den utredning i ämnet, som lemnats af Kongl. Maj:t — att en del af flottans officerare borde och kunde få någon godtgörelse för den nedsättning i deras aflöningsförmåner, som blifvit föreslagen, och denna godtgörelse ansågs kunna beredas genom tilldelandet af half dagaflöning. Anledningen till detta förslag torde närmast vara att söka i den åsigt, hvarför jag vid 1875 års Riksdag gaf uttryck i så väl en reservation som här i Kammarne, nemligen att aflöningsvilkoren för officerare vid den värfvade armén och vid den indelta icke vore rätt afvägda och att man hade utjemnat detta missförhållande genom att gifva indelta arméns i ständig tjenstgöring varande officerare full dagaflöning. Nu frågas huru i detta afseende förhållandet mellan flottans och arméns officerare bör vara. Skola de förstnämnda vara likställda med officerarne vid den värfvade eller vid den indelta armén? Vill man det senare, då bör man afslå det nu ifrågavarande förslaget. Vill man åter att flottans officerare skola vara likställda med värfvade arméns, då finnes väl mera skäl att bifalla detsamma, men man begår i alla fall ett misstag, nemligen så till vida, att flottans officerare derigenom endast tillerkännas half dagaflöning. Kongl. Maj:t har dock, enligt min tanke, i sitt nu framlagda förslag, funnit en lycklig medelväg, då ju nämnda godtgörelse endast gäller officerare som icke äro i ständig tjenstgöring, men väl alltid äro disponible.

Låt oss nu se till, huru aflöningsförhållandena gestalta sig om jag till exempel jemför en kapten vid flottan, som har tjenstgöring hela året om, och en kapten dersammastädes, som endast har några månaders tjenstgöringsskyldighet om året. Den förre åtnjuter utom sin årslön, 2,800 kronor, dagaflöning, inqvarteringsersättning samt om han blir kommenderad till sjös 50 procent förhöjning å sin dagaflöning jemte dietpenningar. Han kan på detta sätt tjena in mellan 5 och 6,000 kronor på året. Den andre kaptenen åtnjuter åter icke mera än sin lön, dessa 2,800 kronor, äfvensom den halfva dagaflöningen. Skilnaden är visserligen icke obetydlig, men man kan väl ej bestrida det berättigade i att ej gifva den, som endast har några månaders tjenstgöring, lika stor aflöning som den, hvilken är i tjenstgöring hela

året om. För min del auser jag derföre i det nu ifrågavarande förslaget aflöningsförhållandena mellan de olika officersklasserna vara väl afvägda och kan af sådan anledning icke annat än biträda det samma.

Men på samma gång jag gjort detta, har jag också tänkt, att, då man kommit på det klara med de ofta återkommande ändringarne i aflöningsstaten, man borde stanna och uttala en förväntan, att vidare ändringar i berörda stat ej må ifrågakomma. Men om någon vill i likhet med talaren på upsalabänken påstå, att dessa ord skulle betyda att vi stadfästa och fastläsa alla de misstag, som månde hafva blifvit gjorda med afseende å aflöningsstaterna under femte hufvudtiteln, så säger jag nej; för min del bestrider jag rigtigheten af en sådan uppfattning, ty en förväntan för framtiden innebär ju icke visshet att en sådan kommer att uppfyllas, och att uttrycka en förväntan utesluter alldeles icke möjligheten att den kan komma på skam. För öfrigt, om den ärade talaren påstår att allt hvad som hittills blifvit gjordt med afseende å reformer och regleringar inom flottans stater och corper är misstag, då är det väl skäl att säga stopp, så att icke än flera misstag må begås.

Samme talare yttrade vidare, att det förhållande med afseende å Amiralitetskrigsmanskassan, han påpekade, innebär en orättvisa. Han sade att deuna kassa till stor del är bildad genom enskilda bidrag inom officerscorpsen. Jag vågar bestrida detta, ty det är bestämdt origtigt. Största delen af berörda kassa har icke hopkommit på det sättet, utan på helt annat sätt och jag hänvisar i detta fall Herr Rydin till den grundliga utredning, som af komitén förra året framlades. Största delen af kassans tillgångar hafva samlats på helt andra grunder och i äudamål att bereda tillfälle till pensionering af sjelfva manskapet vid flottan.

Men jag skall icke nu vidare inlåta mig i diskussionen. Vill Kammaren afslå Utskottets hemställan i denna del, må Kammaren göra det. Jag säger dock såsom min tanke att både Kongl. Maj:ts förslag och Utskottets åsigt mycket väl kunna försvaras och att det vore väl, om vi nu en gång kommo på det klara med denna sak, så att vi kunde få egna vår uppmärksamhet odeladt åt det hufvudsakliga af Femte Hufvudtiteln, nemligen sjelfva sjöförsvarets ordnande. Denna angelägenhet torde vara mera maktpåliggande än aflöningsstaterna. Men det blir i min tanke aldrig någon klarhet i sjelfva sjöförvarsfrågan förr än man kommer från dessa evasiva bestämmelser, dessa upprepade ändringar eller "misstag" såsom man kallat dem. Tror man sig föra sjöförvarsfrågan framåt genom att här vid Riksdagen peta smått i hela och halfva dag aflöningar och dylikt, då tager man fel om hufvudsak och bisak.

Jag yrkar bifall till Stats-Utskottets förslag.

Herr Key: Blott några ord! Jag kan icke låta ett yttrande af en talare på stockholmsbänken, Herr Stråle, passera oanmärkt. Han antydde, att jag i mitt förra yttrande inlagt ett slags hot om afslag, i händelse icke Kammaren bifaller Stats-Utskottets förslag oförändradt.

*Om ändringar
i officers-
corpsens vid
Kongl. flottan
aflöningsstater.
(Forts.)*

Om ändringar
i officers-
corpsens vid
Kongl. flottan
af föningsstater.
(Forts.)

Jag falde icke något yttrande i den rigtningen och ännu mindre sade jag, att jag för egen del skulle afslå anslaget i händelse ändring påyrkas i Stats-Utskottets förslag. Men jag tillät mig framställa en *varning*, att icke spänna bågen för högt och derigenom åstadkomma ett afslag, och det står jag vid. Flottans herrar officerare kunna verkligen i denna fråga bedja "Gud bevara sig för sina vänner". Deras *verkliga* vänner äro sådana, — synes det mig, — som här icke yrka så mycket att nämnde officerare kanske ingenting få.

Hvad här blifvit begärdt och af Stats-Utskottet tillstyrkt, torde få anses rätt och billigt och jag uppmanar samtliga vänner, som hysa samma åsigt som jag, att icke låta förfira sig till följd af de många öfverdrifter och angrepp som här blifvit gjorda, utan oberoende deraf göra hvad som är rätt och billigt, och *göra* vi rätt, så skola vi också *få* rätt.

Jag anhåller fortfarande om bifall till Stats-Utskottets förslag.

Herr Adlercreutz: Min afsigt är ingalunda att bestrida bifall från Kammarens sida till hvad Stats-Utskottet i föreliggande punkt föreslagit, utan vänder jag mig endast mot den förut omhandlade strof, som förekommer icke i motiveringen såsom någon *hä* sagt, utan i sjelfva beslutets inledande del. Sådän denna strof är affattad och då det motiv för beslutet, som möjligen skulle kunna anses deri ligga, redan fullständigt återfinnes i den föregående motiveringen, har jag ganska svårt att fatta densamma annorlunda än som ett klander eller en skrapa, åtminstone ett uttryck af missnöje eller såsom en talare nyss sade, en yttring af dåligt humör, hvilket dessutom redan uti en föregående punkt af det föredragna betänkandet visat tecken af tillvaro. Hade den framställning, Kongl. Maj:t i denna del gjort Riksdagen, varit fotad på felaktiga grunder, så tager jag för gifvet att det varit Stats-Utskottets pligt att afstyrka densamma.

Utskottet har icke gjort så, utan deremot tillstyrkt Riksdagen att bifalla den nådiga framställningen och såsom skäl dertill åberopat åtskilliga af Kongl. Maj:t framhållna, efter min uppfattning goda grunder. Kan det verkligen vara förenligt med det sätt, hvarpå Riksdagen bör gå tillväga, att på samma gång den säger att Kongl. Maj:t gjort en ganska välgrundad framställning, komma fram med reprocher deröfver, att en sådan framställning blifvit gjord? Möjligt är att Herr chefen för Sjöförsvarsdepartementet vid förflutna riksdag begärt för litet eller att Riksdagen prufat för mycket eller att Konungen och Riksdagen gemensamt fastställt afföningsgrunder som måhända icke varit de allra lämpligaste; men detta är en förfluten sak, det är en sak, hvarom Konung och Riksdag sig förenat och i fråga hvarom Riksdagen nu icke lämpligen kan komma fram med klander, allra minst som detta klander då äfven skulle drabba Riksdagen sjelf. Men, om ock så skulle vara att ett fel blifvit begånget å ena sidan eller å den andra eller å begge sidor, så får man dock icke förgäta att redan i ungänget mellan enskilda personer goda tonen fordrar att allt bör undvikas som kan synas förnärmande eller sårande. Detta gäller ännu mer i förhållandet mellan korporationer och myndigheter och allra mest

må det gälla då folkets representanter skola framkomma med ett yttrande till sin Konung.

Skulle man nu kunna läsa denna strof så lindrigt, att man deri icke varnade en skytt af missnöje utan deri såge helt enkelt uttaladt ett faktiskt förhållande, så vill jag fråga med hvad rätt Stats-Utskottet tilltror sig kunna undanskjuta en fråga för en kommande Riksdag? Må det vara den Riksdagens rätt att egna frågan den behandling den då kräver! Det kan vara ganska möjligt att det om några år i Riksdagen finnas nya och friska krafter, som med lust och mod vilja deltaga i ett arbete så angeläget som det, hvilket afser sjöförsvarets ordnande och i hvilket arbete i väsentlig mån ingår profning af det sätt, hvarpå de der anställda personerna äro aflönade. Jag kan icke fatta representantens kall annorlunda än att han är skyldig att städse pröfva hvad som är för landet nyttigt och godt, utan att någon tyckmyckenhet dervid får göra sig gällande, och jag vill, i motsats till Stats-Utskottet, till protokollet uttrycka den önskan och förhoppning att Kongl. Maj:t, utan annan hänsyn än till hvad som är landet nyttigt och värdigt, må göra sina framställningar till folkets representanter.

Sedan jag detta sagt vill jag också vända ett ord till mina medbröder och särskildt till en medlem af Kammaren som är ledamot af Stats-Utskottet och förklara, att om han menat allvarsamt med det af föregående talare redan berörda yttrande, så har han ock dermed nedslagit våra förhoppningar derom att ärendena på ett samvetsgrant och grundligt sätt behandlas i Stats-Utskottet. Jag skulle önska att denne ledamot ville återkalla sitt yttrande enär eljest dagens protokoll komma att i nämnda hänseende innehålla ett märkligt vittnesbörd.

Häruti förenade sig Herrar *Strömberg*, greve *Björnstjerna*, *Axel Bergström*, *Berg*, friherre *Leijonhufvud*, *Peyron* och friherre *Lagerfeldt*.

Herr Carl Ifvarsson: Det kan naturligtvis icke undvikas att tid efter annan ändringar måste ske i lönestaterna; penningevärdets fall nödvändiggör detta. Men derfore är det dock icke nödigt att ständigt och jemnt år efter år härtill återkomma, ty Riksdagen skulle då icke få annat att syselsätta sig med; den skulle blifva reducerad till en slags aflöningskommission, och då en stat blifvit reglerad, bör man åtminstone på någon tid vara befriad från att reglera om densamma.

Nu är, såsom bekant, förhållandet att bland de civila lönestaterna icke på lång tid någon omreglering egt rum förr än nu på de senaste åren, hvaremot beträffande sjöförsvaret ständiga förändringar vidtagits. Detta har ock föraledt förhöjningar i lönestaterna för detta vapen på tider då sådana icke medgifvits åt de civila embetsverken och deraf måste också följa att, om regleringsförslag ånyo väckes ett eller två år derefter, vederbörande icke kunna ega rättmätiga anspråk på sådana förhöjningar som der en stat varit gällande 10 eller 20 år.

Det synes vara klart att, om man ser saken från denna synpunkt, Herr Statsrådet och chefen för sjöförvarsdepartementet haft mycket

Om ändringar
i officers-
corpens vid
Kongl. flottan
aflöningsstater.
(Forts.)

Om ändringar
i officers-
corpsens vid
Kongl. flottan
aflöningsstater.
(Forts.)

rätt deri, att han noga betänkt sig, innan han framlade ett förslag, som gick derpå ut att betydligt höja aflöningen för officerscorpsen. Jag har icke kunnat föreställa mig, att han gjort det allenast derföre att han befarade, det Riksdagen icke skulle vilja bifalla något sådant, utan jag har trott, att han handlat efter en egen bestämd öfvertygelse. Visserligen har han yttrat, att han icke trodde, det Riksdagen skulle bifalla något högre anslag än nu ifrågakommit. Men jag har likväl antagit, att han af egen öfvertygelse icke velat gå officerscorpsens önskuingar till mötes och föreslå något, hvarå Riksdagen omöjligen kunde ingå. Jag kan icke på annat sätt förklara Herr statsrådets yttrande och derföre har jag antagit att meningens varit denna.

Det är väl sant, att förlidet års Riksdag prutat något litet å aflöningsstaterna för flottans personal, men Riksdagen har gjort det derföre att Riksdagen velat åstadkomma likställighet i aflöningsförhållandena mellan flottans officerscorps och till landtförsvaret hörande officerare, på det att man framdeles icke skulle få höra sägas, att den ena corpsens officerare hade för liten aflöning och den andra för hög. Ett annat förfarande af Riksdagen skulle hafva frankallat löne-regleringar det ena året efter det andra; och jag tror det vara bäst om man, såvidt möjligt är, kunde slippa ifrån dylika återkommande regleringar.

Då man således sökt åvägabringa likställighet i dessa förhållanden, synes det, att man med berättigade skäl kunnat förvänta, att icke några nya löne-regleringar i detta fall skulle ifrågakomma under en längre följd af år och att således förevarande framställning om tillägg till aflöningsstaterna icke framkommit, men framläggandet af detta förslag förklaras deraf, att syftemålet dermed egentligen är att göra likställigheten i aflöningsförhållandena större. För förslaget hafva anförts skäl, som äro så starka och talande, att jag anser, att man icke kan annat än bifalla detsamma, såvida man vill grunda sitt beslut på skäl, som verkligen ega giltighet. Det förundrar mig visserligen icke, att, då man å ena sidan ansett, att regeringen icke varit nog villig att gå officerscorpsens önskuingar till mötes, man derföre vill hafva allt uttalande om förhoppning att för den närmaste tiden slippa ifrån vidare löne-regleringar för denna corps underkändt, samt att under sådant förhållande, man å andra sidan vill hafva rent afslag å hela förslaget. Jag medger, att på det sätt diskussionen i frågan förts i denna Kammar, det kan vara för den, som icke haft tid att sätta sig närmare in i frågan, frestande nog att derå yrka afslag, och jag undrar icke heller på att sådant yrkande blifvit framställt, ty, om jag under ärendets behandling inom Utskottet icke haft tillfälle att taga närmare kunnedom om frågan, skulle jag hafva gjort detsamma.

Jag anser också, att det någon gång bör blifva ett slut på dessa ständigt återkommande löne-regleringar. Det är icke längesedan man börjat med att reglera lönerna för embetsverken och man har redan hunnit ett stycke på denna bana, men ännu återstår dock mycket i den vägen. Man kan således med skäl fordra att, innan man ännu afslutat dessa löne-regleringar, man icke skall behöfva att börja om

igen; och jag vill hoppas, att några sådana kompletteringar, som nu ifrågakommit, icke heller skola vidare erfordras. Jag tror emellertid det vara skäl att bifalla Utskottets förslag, så att frågan icke ett annat år återkommer, då mera betydliga anslagsförhöjningar för ändamålet möjligen kunna ifrågasättas. Jag får således på det varmaste anhålla om bifall till Utskottets förslag.

*Om ändringar
i officers-
corpens vid
Kongl. flottan
af löningsstater.
(Forts.)*

I sammanhang härmed vill jag nämna, att jag ingalunda förnekar, att de klandrade orden i klämman kunna synas vara i och för sig sjelfva något positiva. Men det förhåller sig med dessa ord på samma sätt som med mångt annat uttryck som man lösrycker och icke läser i sitt sammanhang. Meningen blir i det ena eller andra fallet helt olika. Läser man dessa ord i sammanhang med den öfriga motiveringen, är det tydligt, att Utskottet endast velat uttala den förväntan, att Riksdagen för den närmaste tiden måtte blifva befriad från vidare regleringar af lönerna för flottans officerscorps. Man kan naturligtvis icke föreställa sig, att man i all evighet skall kunna slippa ifrån dylika lönerregleringar, men man kan vara berättigad förvänta, att de icke alltjemt återkomma. Såsom jag förut påpekat, har Riksdagen icke tid att ständigt sysselsätta sig med lönerregleringar. Riksdagen har mycket annat att göra, och många frågor af stor vikt kunna blifva föremål för behandling af Riksdagen, och därför bör man söka förekomma att frågor af sådan beskaffenhet som den förevarande alltför snart återkomma.

Med Herr Carl Ifvarsson instämde Herrar *Johan Erik Johansson* och *Anders Ohlson*.

Herr Statsrådet Friherre von Otter: Stränga ord hafva af en talare blifvit rigtade mot mig, då han sagt, att vissa regeringsbeslut, hvilka tillkommit på mitt tillstyrkande, skulle hafva inneburit miss-tag. Jag tänker icke här ingå i någon granskning af rättvisan och billigheten i dessa ord, men jag vill hafva förklaradt att de beslut, som han benämnt med detta uttryck, tillkommit på grund af en djup och liflig öfvertygelse om hvad som varit för vapnet godt och nyttigt. Sådant anser jag det beslutade förslaget till lönerreglering för flottan, som på min föredragning blifvit framställt, sådant det förslag till pensionsreglering, som af mig blifvit förelagdt Kongl. Maj:t, och sådant äfven det beslut, som jag tillstyrkte Kongl. Maj:t att fatta i fråga om öfverlemnande till statsverket af en del af amiralitetskrigsmanskassans fond. Jag har från början i dag yttrat, att min öfvertygelse vore den, att någon löneförbättring för flottans officerare icke var att påräkna eller ens var berättigad, då denna corps året inuan förslaget om den nu gällande lönerregleringen utarbetades hade fått sina löner förbättrade. Jag har dessutom under diskussionen visat, att den fasta, ständiga lönen, den, som alltid vore att påräkna, är enligt det föreliggande förslaget öfver hufvud taget bättre än enligt det gamla aflöningsättet. Jag har äfven visat, att den del af aflöningsbeloppet, som är beroende af kommandering, ett förhållande som i större eller mindre mån enligt min åsigt alltid måste vidlåda aflöningsättet för en så beskaffad

Om ändringar
i officers-
corpsens vid
Kongl. flottans
aflöningsstaten.
(Forts.)

corps som flottans officerscorps, är betydligt reduceradt med det nya aflönings sättet. Den, som vill taga i betraktande de bilagor, som äro bifogade Kongl. Maj:ts proposition i detta ämne, skall finna att aflöningen för de officerare, som hafva verklig tjenstgöring, är fullt ut lika stor som för officerarne vid den värfvade armén och han skall jemväl se, att de officerare, som äro i beredskap, erhålla löneförmåner, som enligt förslaget äro fullt jemngoda med den indelta arméns officerares. Jag vill här också tillägga att jag tror mig kunna visa att, om man öfver hufvud taget jemför lönereglerns alla förmåner för flottans officerare med dem, som äro stadgade för arméns officerare så skall jemförelsen utfalla ändå förmånligare för flottans officerare, än för den värfvade arméns officerare, till följd deraf att flottans officerare i medeltal kunna påräkna att vara till sjös fyra månader om året, under hvilken tid de genom åtnjutande af dietpenningar och förhöjning i dagaflöningen äro under tiden för sina personer befriade från utgifter för sina lefnadskostnader och erhålla vederlag för den tid de icke äro i verklig tjenstgöring. Herrarne torde häraf finna att, ifrån dessa synpunkter sedt, det icke finnes något berättigande att klandra det nu föreliggande förslaget, men utan tvifvel sker det flottans officerare en stor orättvisa och det skulle förorsaka mycket bekymmer, om Kongl. Maj:ts proposition i förevarande punkt skulle afslås. Den summa, som begäres, är ju så liten och afser blott att sätta Kongl. Maj:t i tillfälle att emellan de olika löntagarne utöfva fullare rättvisa, än hvad som nu är fallet, alldenstund de officerare, som icke uppbära dagaflöning hafva i de flesta graderna lägre inkomster än efter gamla staten.

I afseende åter på de framställningar, som härefter kunna komma att af Kongl. Maj:t hos Riksdagen göras i fråga om flottans löneförmåner, så tilltror jag mig icke att derom yttra mig, men det anser jag mig dock kunna säga, att, om det förslag, som nu föreligger, vinner Riksdagens bifall, jag icke kan se några förhållanden, som under den närmaste framtiden skulle kunna föranleda framställning om tillägg eller ändring i lönereglern för officerscorpsen.

Herr Peter Olsson: Ehuru jag icke ämnat begär ordet i denna fråga, emedan jag ansett den motivering, som i Kongl. Maj:ts nämnda proposition blifvit framlagd, vara af den beskaffenhet att den talade tillräckligt för sig sjelf, ber jag dock att få yttra några ord, enär det, jag ber att få säga det rent ut, icke kunnat undfalla min uppmärksamhet att i diskussionen uti denna Kammare tagit en sådan riktning och tyckes syfta åt ett sådant håll, att den föga sammanhänger med hvad den nu föredragua punkten innehåller. Man har talat om att misshumor rådt inom Stats-Utskottet vid denna frågas behandling och detta påstående vill jag låta stå för talarens egen räkning, men hvad som deremot tyckes vara alldeles tydligt det är att ett dylikt missmod trädt i dagen under frågans behandling inom Kammarerna. Man har här icke hållit sig till det förslag till förbättrande af lönerne för flottans officerare, som af Herr Ministern för sjöförsvärens ärendena blifvit framlagd utan man har rigtat sina anfall mot sjelfva

det löneregeringsförslag för flottans stater och corpser, som af Kongl. Maj:t vid förra årets riksdag framlades.

Detta gäller i synnerhet en ärad talare på upsalabänken som ofta har för sed att röra sig inom ytterlighetens område och tala om de yttersta gränserna af hvad som kan vara rättvist och billigt och det tycktes verkligen, som om den ärade talaren från sådan synpunkt sett äfven föreliggande fråga. Man har förebrätt herr Statsrådet och Chefen för Sjöförsvarsdepartementet derföre att han inkommit med ett förslag till löneregering, som vore icke blott orättvist och obilligt, utan af den beskaffenhet att det icke kunde och icke borde för framtiden ega bestånd; och vidare har man äfven kastat sig öfver Stats-Utskottets motivering i denna punkt, deri Utskottet uttalar den förhoppning att man för framtiden skulle vara skyddad för dessa ständigt återkommande löneregeringar. Nu har man i detta tillägg, som Kongl. Maj:t gjort till löneregeringen för flottans stater och corpser, velat se ett bevis på att den stat, som vid föregående års riksdag framlades, vore orättvis och obillig, och för den skull rigtat ett skarpt anfall mot Herr Sjöministern, men i detta afseende tillåter jag mig fästa Kammarens uppmärksamhet på den omständigheten, som också af Herr Sjöministern tydligt och klart blifvit framhållen, nemligen att då han vid förra riksdagen accepterade det förslag Utskottet framlagt och som i vissa delar innehöll en nedsättning i hvad Kongl. Maj:t begärt, gjorde han detta med det uttryckliga förbehåll att Riksdagen icke skulle vägra sitt bifall till de jemkningar, som deri framdeles kunde af honom komma till föreslås. Vid sådant förhållande anhåller jag vördsamt få framställa den frågan, huruvida ett fel kan anses vara begånget af Herr Sjöministern genom det nu framställda tillägget till löneregeringsförslaget.

Man har vidare uttalat klander mot honom för hans tillkännagifvande att förra årets löneregeringsförslag blifvit framlagdt i sin dåvarande form, derföre att man icke kunde hysa hopp om att en regering med högre lönebelopp skulle af Riksdagen antagas.

Tillåten mig fråga Eder, mine Herrar: männe icke en departementschef och männe icke Kongl. Maj:t är berättigad att taga i öfvervägande två omständigheter vid framläggande af löneregeringsförslag, den ena hvad som för den corps, om hvilken är fråga, kan vara rättvist och billigt, den andra, hvad som med landets tillgångar är mest öfverensstämmande. För min del hyser jag den åsigten att Herr Sjöministern handlat så som hvarje departementschef bör göra vid framläggandet af lönestater för den ena eller andra tjenstemannacorpser, och jag tror att det är på detta sätt, det förtroende skall komma till stånd, som bör finnas mellan regeringen och representationen. Man har här vidare yttrat att man borde söka undvika allt, som kunde vara sårande eller förnärmande då det ifrågakommer för Riksdagen att uttala sig i en skrifvelse till Kongl. Maj:t och detta är också enligt min tanke alldeles i sin ordning, men, när man vill undvika sådant, bör man först tillse att det Utskotts betänkande, som föreligger till behandling, icke tydes så att dess verkliga innehåll och beskaffenhet förbises. Jag vill gerna medgifva att Stats-Utskottet kunnat uttrycka

*Om ändringar
i officers-
corpens vid
Kongl. flottan
löningsstater.
(Forts.)*

Om ändringar
i officers-
corpsens vid
Kongl. flottan
aflöningsstater.
(Forts.)

sig på ett mera moderat sätt, så att det t. ex. uttalat från Riksdagens sida den förväntan att så ofta återkommande ändringar eller tillägg uti ifrågavarande aflöningsstater måtte undvikas. Man kunde gerna hafva uttalat sig sålunda, följden hade helt visst blifvit enahanda. Nu vill man emellertid kasta sig öfver den första strofen af nu föredragna punkt för att få en lämplig stege att stiga upp i höjden på och tala om hvad som för Sveriges folk kan vara af vigt i fråga om sanning och rätt.

Jag skulle vilja hemställa, huruvida ett sådant sätt att gå till väga i en parlamentarisk församling kan anses öfverensstämmande med det tillmötesgående, som i en sådan församling bör göra sig gällande mellan olika tänkande.

Här har man vidare påstått att under diskussionen förekommit uttalanden som innebure försök till undertryckande af yttranderätten inom Kammaren. Men jag tillåter mig fråga, hvem har väl haft något sådant uttalande? Hvem har väl gjort sig skyldig till ett dylikt försök? om någonsin en sådan beskyllning skulle kunna anses berättigad, så vore det väl ifråga om de ledamöter af Kammaren som under en diskussion sluta sig tillsammans i grupper för att föra högljudda samtal och utbrista i hänskratt, när ett yttrande af någon Kammarens ledamot enligt deras uppfattning dertill ger anledning. Detta, mine Herrar, är ett tillvägagående som jag verkligen vågar anse vara inom en parlamentarisk församling allt annat än med god takt öfverensstämmande.

Nu har äfven inom denna Kammare en och annan ledamot låtit förleda sig — mine Herrar, jag vågar verkligen uttrycka mig så — låtit förleda sig att framställa yrkande om afslag på en punkt, som enligt min och äfven Stats-Utskottets uppfattning hvilat på billiga och rättvisa grunder, men i likhet med en föregående talare vill äfven jag erinra de Kammarens ledamöter, som framställt ett sådant yrkande, att vi icke böra låta förleda oss, af det misshumör, som under diskussionen öfver den nu föredragna punkten inom denna Kammare trädt i dagen, vi böra icke låta missleda oss af omständigheter, som — jag upprepar det — icke hafva något direkt sammanhang med sjelfva hufvudfrågan. Vi böra öfva rättvisa och billighet, vi böra tillgodose flottans officercorps' anspråk, då de äro berättigade, och detta böra vi göra utan afseende på några beskyllningar för biasigter; och då jag tror att ett dylikt tillgodoseende lämpligast åstadkommes genom det förslag Utskottet här framställt, vill jag för min del till samma förslag tillstyrka bifall.

Herrar *Sven Nilsson* i Efveröd, *O. B. Olsson*, *Ivar Månsson*, *Magnus Andersson*, *Per Nilsson* i Kulhult, *Sven Andersson*, *Johan Jönsson*, *Dofsen*, *Aug. Pettersson* och *Hylander* instämde i Herr Peter Olssons yttrande.

Herr *Jöns Pehrsson*: Under denna diskussion har något verkligen så beaktansvärdt inträffat, att det väl icke lärers udgått någons

uppmärksamhet. En talare, juris professor från Upsala, har nemligen behagat yttra sig i så skarpa ordalag, i synnerhet emot Herr Sjöministern, att denne, såväl som regeringens öfriga ledamöter kunna med allt skäl instämma i den gamla satsen: bevara oss Gud för våra vänner. Här har nyss kommit mig tillhanda ett betänkande från Konstitutionsutskottet, angående verkställd granskning af statsrådsprotokollen och jag hade väntat att en ledamot af detsamma, som framkommit med så skarpa anmärkningar som jag nyss nämnt, skulle hafva reserverat sig mot detta Utskotts beslut i nyssförmälda afseende. Jag tror att det rättaste sättet för honom att framkomma med sådana anmärkningar, är att i det Utskott, der han har säte och stämma, göra sina åsigt gällande, och icke att, såsom nu skett, uttala dem uti Kammararen.

Hvad nu särskildt beträffar denna fråga, som gifvit anledning till så mycket klander emot såväl Sjöministern, som i synnerhet den aktade motionären, för hvilken jag alltid hyst stort förtroende, kan det väl hända att flottans officerscorps icke är så särdeles benägen att afvika från en gammal slentrian, vid hvilken den blifvit van. Min åsigt är emellertid att frågan bör betraktas ur synpunkten af huruvida den fasta aflöning, som fastställdes vid den senaste löneregleringen för flottans officerare, är för dem tillräcklig att under den tid, de icke äro stadda i tjenstgöring, föra ett för deras stånd passande lefnadssätt. Från denna synpunkt anser jag saken böra betraktas, och, om jag icke missminner mig, blefvo vid löneregleringen lönerna ganska högt tilltagna, hvarförotom de förlidet år i viss mån ökades. Då dertill kommer, att pensioneringen för flottans officerare genom sistlidne Riksdags beslut blef fullt betryggad, kunde man vara frestad att tro att deras klagomål icke äro befogade. Att vid fastställandet af en löneroglering oegentligheter ju kunna uppstå, derpå har man haft flera exempel. Så var förhållandet med lönerogleringen för häradshöfdingarne, och försök till ändring i densamma hafva sedermera blifvit gjorda och senast vid innevarande riksdag. I betraktande här af och då jag för min del är öfvertygad om att de fasta löner, som äro bestämda för flottans officerare för den tid, då de icke äro stadda i tjenstgöring, äro tillräckliga för deras anständiga bergning och underhåll, förutsatt nemligen att de icke vilja lefva på alltför fin fot; i betraktande af allt detta, säger jag, tror jag att man skall finna det rigtigast att helt och hållet afslå hvad Utskottet tillstyrkt.

Visserligen kan synas, som funnes det en ganska naturlig grund för det missnöje uti ifrågavarande hänseende, som är rådande bland flottans officerare, nemligen den omständighet, att de så att säga äro för många, för att få full sysselsättning. Lyckligt är det för dem, som få medfölja på längre expeditioner och under sina resor kring jorden komma i tillfälle att skåda söderns sköna rosor. Dessa utgöra dock ett fåtal; men, i alla händelser, om man ser saken från den synpunkt, hvarur jag anser den böra betraktas, kommer man ovilkorligen till den slutsats, att regeringen, äfven om den måhända varit nog sträng vid tillämpningen af den fastställda lönerogleringen, dock varit tillräckligt vis att icke gifva flottans officerscorps berättigad

*Om ändringar
i officers-
corpsens vid
Kongl. flottan
aflöningsstater.
(Forts.)*

*Om ändringar
i officers-
corpsets vid
Kongl. flottan
af löningsstater.
(Forts.)*

anledning till klagan, i hvilket fall det tillkommit Konstitutions-Utskottet att taga saken om hand. Man har yttrat att om man öfvar rättvisa, man äfven vederfares sådan. Jag betviflar visst icke sanningen deruti; men utgår man från den åsigt, att det vore föga riktigt om personer, som redan hafva sin anständiga bergning, dessutom länge, såsom Utskottet föreslagit, half dagaflöning — hvilken ensam för sig skulle för mången vara tillräcklig för hans underhåll — utgår man från denna, såsom mig synes, fullt rigtiga åsigt, torde det rättaste vara att rent utaf afslå Utskottets förslag. För min del är jag förvissad om, att den tid skall komma, då flottans officerare inse att deras aflöning, sådan den nu är bestämd, är tillräcklig. Man har visserligen invändt att de, äfven när de icke äro stadda i tjenstgöring, måste stå i beredskap dertill. Men jag kan icke se något hinder, hvarföre icke regeringen och Förvaltningen af sjöärendena, som ju böra kunna veta, ungefär huru många officerare under normala förhållanden måste stå tillhands att tjenstgöra, för längre eller kortare tid kunde permittera de öfrige, som derigenom komme i tillfälle att äfven på andra vägar bereda sig ökade inkomster. Jag yrkar afslag å Utskottets hemställan.

Herr Sjöberg: I likhet med den näst föregående talaren, vill jag i det korta anförande, hvarmed jag nu skall taga mig friheten att besvära den ärade Kammaren, fästa Herrarnes uppmärksamhet på en liten omständighet, som jag anser vara ganska beaktansvärd. Men innan jag öfvergår till denna omständighet, ber jag att, i förbigående, få framhålla, att hvarken den talare, som först yttrade sig i ämnet eller de flere, som sedermera uttalat sig i enahanda syfte, yttrat ett enda ord om sjelfva beloppet af de aflöningsförmåner, som i det hela skola komma flottans officerare till godo, utan endast i fråga om de grunder, hvarefter dessa förmåner skola fördelas. Detta är något, som icke torde böra förbises; och jag har tillåtit mig att derom göra en liten erinran, särskildt af det skäl, att det af åtskilliga talares, och detta icke minst af några Stats-Utskottsledamöters anföranden här i dag synts mig framgå, som skulle, enligt deras uppfattning, hos motsidans talare förefinnas ett visst missnöje öfver otillräckligheten af de förmåner, som genom de af Riksdagen för den nya lönerregleringen anslagna medel blifvit flottans officerare tillagda. Men om något sådant missnöje har här alldeles icke förekommit något uttalande.

Jag kommer nu till den omständighet, som egentligen föranledt mig att begära ordet. De talare, som här yttrat sig mot den lilla mellanfrasen, som förekommer i första afdelningen af Utskottets hemställan eller att — ja jag tillåter mig, mine Herrar, att uppläsa den ännu en gång — att riksdagen, "under uttalande af den förväntan, att vidare ändring eller tillägg uti ifrågavarande aflöningsstater ej må ifrågakomma, måtte medgifva" och så vidare, — de talare, säger jag, som hafva vändt sig mot denna fras, hafva antagligen gjort det ur den synpunkt, att, såsom äfven af en talare på skånebänken på ett, enligt min uppfattning, mycket öfvertygande sätt blifvit framhållet, det icke skulle vara rätt tillständigt och passande för Riksdagen att

*Om ändringar
i officers-
corpsets vid
Kongl. flottan
afdningsvater.
(Forts.)*

till Kongl. Maj:t framkomma med en sådan fras. Man har sålunda sett saken från den synpunkt, ur hvilken man antagit, att förevarande fråga skulle ses af regeringen sjelf och särdeles af den ledamot af Konungens råd, som har att bära det hufvudsakliga ansvaret för den framställning, hvarom nu är fråga. Men, mine Herrar, af hans, det vill säga Herr Statsrådets och Chefens för Sjöförsvarsdepartementet i dag afgifna yttranden i detta ämne framgår ju, att han ganska väl förlikar sig med denna fras, och då kan jag icke förstå hvad man på andra sidan kan hafva för anledning att så skarpt förfäkta densamma uteslutande. Är han nöjd med ett sådant der uttalande, ser jag icke hvarför icke också vi skulle kunna vara det; — det kan ju få tjena såsom ett bevis på det förtroende eller, jag vill nästan säga, "entente cordiale", som numera är rådande mellan Kongl. Maj:ts regering och Stats-Utskottet, att en dylik fras kan af Utskottet föreslås utan att, såsom en talare nyss yttrade, deri ligger någon den ringaste onda mening, och att samma fras af regeringen mottages med fullkomligt godt humör, för att nu begagna ett uttryck, i motsats mot hvad man förut här yttrat om det misshumör, som på vissa håll skulle förefinnas. Under sådana förhållanden vill det synas, som skulle det för oss andra, mine Herrar, icke saknas skäl att icke så mycket hålla på uteslutandet af den der lilla frasen, utan låta den gå jemte allt det öfriga.

Jag kommer naturligtvis, på de grunder jag nu antydt, att finna mig belåten med hvad helst Kammararen må i denna iråga besluta, eller, med andra ord, om den der lilla mellanmeningen uteslutes eller bibehålles; men jag har tillåtit mig fästa Kammararens uppmärksamhet på, att det är med vanligt parlamentariskt bruk och sedvänja öfverensstämmande, att, när en minister, mot hvilken ett Utskott rigtat en i viss mening klandrande utlåtelse, finner sig icke böra något mot densamma invända, man också låter dervid bero. Må hända har jag orätt i denna min uppfattning, ty förhållandena här äro i sanning i många fall så olika mot hvad annorstädes är brukligt; men jag har emellertid ansett mig böra icke lämna oanmärkt denna, enligt min åsigt, ganska beaktansvärda omständighet.

Öfverläggningen var slutad. Efter upptagande af de meningar, som derunder förekommit, gaf Herr Talmannen enligt dem propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan i det förevarande momentet med godkännande jemväl af inledningen i oförändradt skick, dels på bifall till samma hemställan med uteslutande ur inledningen af orden: "under uttalande — — ifrågakomma", dels ock på afslag; och fann Herr Talmannen den förstnämnda af dessa propositioner vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes, i anledning hvaraf Herr Talmannen, för bestämmande af kontrapositionen, ånyo upptog de två öfriga yrkandena, af hvilka det, som afsåg bifall till Utskottets hemställan med ofvan omförmälda ändring af inledningen, nu förklarades hafva flertalets mening för sig. Men jemväl angående kontrapositionen äskades votering, hvadan en så lydande omröstningsproposition först uppsattes, justerades och anslogs:

*Om ändringar
i officers-
corpsens vid
Kongl. flottan
aflöningsstater.
(Forts.)*

Den, som till kontraposition i hufvudvoteringen antager yrkandet om bifall till Utskottets hemställan i förevarande moment med utslutande ur inledningen af orden "under uttalande — — ifrågakomma", röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit yrkandet om afslag å Utskottets nu föredragna hemställan.

Den omröstning, som företogs enligt denna proposition, utföll med 78 ja mot 99 nej; och erhöll alltså propositionen för hufvudvoteringen följande lydelse:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 4:de punkten mom. a) af utlåtandet N:o 18, med godkännande jemväl af inledningen i oförändradt skick, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren afslagit Utskottets nu föredragna hemställan.

I den senare voteringen afgåfvos 136 ja mot 41 nej, i följd hvaraf Kammaren beslutit enligt japropositionen.

Sedan utgången af omröstningen för Kammaren tillkännagifvits, anförde

Herr Treffenberg: Då jag ej yttrat mig under diskussionen angående denna fråga, anhåller jag nu att få tillkännagifva min åsigt deruti genom att reservera mig mot Kammarens nu fattade beslut, för så vidt detta uttalar någon som helst "förväntan".

Mom. b. och c.

Biföllos.

Punkten 5.

Utskottet hade hemställt:

att Herr C. G. Lindmarks inom Andra Kammaren afgifna motion N:o 34 — deruti föreslagits, att Riksdagen ville för sin del besluta, att de officerare af Kongl. flottan, som, med anledning af sistlidna års lönereglering, förklarar sig vilja qvarstå vid sina år 1876 innehafvande aflöningsförmåner, skulle ega att uppbära det i nämnda aflöningsförmåner enligt 1876 års stat ingående dyrtidstillägg, så länge de qvarstode å gammal stat; samt att för den händelse det för i år beviljade anslaget för "aflöning till flottans corps och stater" icke skulle lemna full tillgång härtill, Riksdagen ville anvisa nödiga medel för bestridande af nämnda aflöningsförmån såväl för innevarande som nästkommande år — icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Om dyrtidstillägg åt de Kongl. flottans officerare som qvarstå på gamla staten.

Ordet begärdes af

Herr Lindmark, som yttrade: Ehuru jag mycket väl inser, att jag uppträder under ogynnsamma förhållanden till följd af den långt framskridna tiden, kan jag dock icke underlåta att försvara min motion, emedan jag ej anser densamma vara af så ringa vikt, att den ej förtjenar att uppmärksammas. Jag är till och med öfvertygad om, att, derest Kammarens samtliga Herrar ledamöter tagit del af motionen, jag inom Kammaren skulle kunna påräkna rätt många bundsförvandter mot Utskottet, och detta ej på grund af någon ovanligare framställningsförmåga hos mig, utan till följd af de fakta som i motionen föreligga.

Den uppmärksamhet, jag är skyldig Utskottet, tvingar mig då först att taga i betraktande motiveringen för Utskottets afstyrkande hemställan. Utskottet har icke med ett enda ord vidrört den rättsgrund, på hvilken jag stöder min motion, utan säger helt kategoriskt endast följande:

"Utskottet, som å denna motion fått mottaga remiss, har tagit kännedom om de förhållanden, hvilka motionären till stöd för sitt förslag åberopat; men enär å ena sidan dyrtidstilläggen endast varit för ett år i sender anvisade och således de ifrågavarande löntagarne icke kunnat ega någon som helst rätt att dem bibehålla, samt å andra sidan ett vidare beviljande af dylika tillägg uppenbarligen skulle motverka den nya aflöningsstatens allmänna tillämpning och således bidraga till fortvaron af den herskande oredan i flottans aflöningsförhållanden, hemställer Utskottet, att Herr Lindmarks förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda".

Jag fäster mig hufvudsakligen vid den senare delen af denna Utskottets motivering, der Utskottet, sedan det först förklarar att vi sjöofficerare ej skulle hafva någon som helst rätt att bibehålla dyrtidstillägget, yttrar: "att ett vidare beviljande af dylika tillägg å andra sidan skulle *motverka* den nya aflöningsstatens allmänna tillämpning". Mig förefaller det som om Utskottet, icke fullt förlitande sig på hållbarheten af det skäl det först anfört för sin rätt att afvisa våra anspråk, tillgripit ett annat skäl till sin hjälp. Men detta skäl är icke något rättsskäl utan ett tvångsskäl. Det är ett vapen, som Stats-Utskottet så att säga erbjuder regeringen, för att genom ekonomiskt

Om dyrtids-
tillägg åt de
Kongl. flottans
officerare, som
qvarstå på
gamla staten.
(Forts.)

betryck tvinga officerarne, som förklarar sig vilja qvarstå å gammal lönestat, att öfvergå på den nya staten.

Regeringens åtgärd att indraga dyrtidstillägget må bero på en formel betänklighet, hvars beskaffenhet jag ej känner. Men jag förutsätter likväl att regeringen gerna skulle se, att denna betänklighet komme att genom Riksdagens medverkan undanrödjas. Långt ifrån att se saken så, tillstyrker Utskottet Riksdagen att uppmana regeringen att, såsom jag redan sagt, utöfva ett visst tryck på dessa officerare.

Under sådana förhållanden må det icke väcka förvåning att redan nu rykten kommit i omlopp, att, så snart Riksdagen i denna fråga fattat beslut, de officerare, som qvarstå på den gamla staten, hafva att vänta sig starka påtryckningar för att dymedelst blifva tvingade in på den nya — och detta oakadt de ega full rätt att på den gamla qvarstå.

Jag torde härmed kunna lemna Stats-Utskottets betänkande å sido och öfvergå till försvaret af min motion.

Denna berör tolkningen af en rättsgrundsats, hvilken stödjer sig på Kongl. Maj:ts till sistlidne Riksdag afåtna nådiga proposition samt Riksdagens i anledning deraf afgifna underdåniga skrifvelse N:o 39, deri det, med begagnande af samma ordalag som i den Kongl. propositionen, heter: "Och har Riksdagen bifallit Eders Kongl. Maj:ts förslag derom att samtliga de löntagare af i fråga varande corpser och stater, som äro försedde med ovilkorlig fullmakt, skola ega att vid sina nu varande aflöningsförmåner qvarstå, så vida de ej sjelfve önska att på ny stat ingå."

De spörsmål, som i min motion framställas, äro således:

1:o hafva dessa löntagare kommit i åtnjutande af de aflöningsförmåner, som blifvit dem i Riksdagens berörda skrifvelse tillförsäkrade? Och

2:o finnes, vare sig i den Kongl. propositionen eller i mer omförmälda skrifvelse något enda ord, som berättigar till en indragning af ifrågavarande dyrtidstillägg? Att dyrtidstillägget genom ett Kongl. bref blifvit indraget, veta vi, och hvad den andra punkten beträffar, så har jag för min del icke kunnat upptäcka något uttalande härom, och hvad som ännu mera styrker oss i den förmodan, att så icke heller varit meningen, är den omständigheten, att om man går till det underdåniga memorial angående lönerregleringen för flottans corpser och stater, som återfinnes i Bil. N:o 4 b, sid. 25 i Kongl. Maj:ts nådiga proposition till sistlidne års Riksdag, så återfinnes på sid. 27 följande uttalande: "Då dagaföningen bör utgå endast under verklig tjenstgöring, och alla för särskilda militära befattningar afsedda arfvoden skulle komma att, i händelse af bifall till detta lönerregleringsförslag, indragas, komma officerare och underofficerare vid Kongl. flottans reserv, som blifva inkallade i verklig tjenstgöring, äfven att få åtnjuta stadgad dagaföning, hvaremot något dyrtidstillägg, i likhet med hvad en del af dem för närvarande uppbar, under samma förutsättning icke längre torde böra ifrågasättas."

Här påpekas således tydligt dyrtidstilläggets indragning för de

officerare vid flottans reserv, som deraf varit i åtnjutande, men i ersättning därför lemnas dagaflöning under verklig tjenstgöring åt alla officerare vid nämnda stater och äfven åt dem som förut icke varit i åtnjutande af dyrtidstillägg.

Innan jag går vidare, tillåter jag mig uttala den åsigt, att en Riksdagens skrivelse bör, i likhet med hvad vid grundlagstolkning eger rum, tolkas efter ordalydelsen, i synnerhet då den, såsom förenämnda skrivelse, berör tredje mans rätt.

A sidan 28 af nyss åberopade memorial finner man följande förslag: "att de löntagare, som äro försedde med ovilkorlig fullmakt, skola ega att vid sina *nu varande aflöningsförmåner* kvarstå, så vida de ej sjelfve önska att på ny stat ingå". Lika litet här som annorstädes i den Kongl. propositionen förekommer ett ord om att indraga det i nämnda aflöningsförmåner ingående dyrtidstillägget. Då således å ena sidan ersättning lemnas i dagaflöning för det indragna dyrtidstillägget, synes man icke haft grundad anledning att antaga, att den nödvändig befunna förhöjning i aflöningsförmånerna, som ligger i dyrtidstillägget, skulle, såsom nu skett, beröfvas officerarne af aktiva staten utan all ersättning.

Med orden "nuvarande aflöningsförmåner" påpekas följaktligen tydligen den norm, som bör ligga till grund i afseende å aflöningsförmånerna till de å den gamla staten kvarstående officerarne. Aterstår således att tillse, hvad dessa ord innebära; för min del kan jag icke inse annat, än att dermed förstås allt hvad en tjänsteman uppbär såsom ersättning för de tjänster han lemnat staten.

Denna ersättning bestod för år 1876 i fast lön, dyrtidstillägg samt arfvoden för vissa poster. Jag kan omöjligen få klart för mig, hvarföre och på hvilka grunder ifrågavarande dyrtidstillägg nu skall indragas, och har, som sagdt, i den åberopade Kongl. propositionen icke funnit något ord, som derpå häntyder.

Jag skulle äfven i detta fall kunna hänvisa till den diskussion, som i förevarande fråga vid sistlidne riksdag fördes i denna Kammare, för att bevisa att man då ej hyste minsta tanke på att indraga nämnda aflöningsförmån. Denna tanke har senare tillkommit.

Man invänder då, på sätt Utskottet nu äfven gjort, att dyrtidstilläggen äro tillfälliga och endast för ett år i sender anvisade. Men ställer jag mig nu på löntagarnes ståndpunkt, så kan jag med skäl instämma med dem i den frågan: hör den saken hit? De fordra att en dem tillförsäkrad löneförmån skall utbekommas, men hafva icke att bekymra sig om sättet, huru medlen för detta anslagsbehof anskaffas.

Jag vågar vidare påstå, att bifall till min motion icke skulle föranleda till utgifter för statsverket, lika litet som afslag å densamma medföra besparingar; ty anslaget för "aflöning till flottans corper och stater" är så pass tillräckligt, att det jemväl lemnar full tillgång för bestridande af ifrågavarande aflöningsförmån. Derigenom skulle statsverket tillskyndas hvarken vinst eller förlust; men deremot kommer den hufvudtitel, å hvilken besparingarne göras, att deraf draga fördel.

En annan omständighet, som enligt mitt förmenande, visar det

Om dyrtidstillägg åt de Kongl. flottans officerare, som kvarstå på gamla staten.
(Forts.)

*Om dyrtids-
tillägg åt de
Kongl. flottans
officerare, som
qvarstå på
gamla staten.
(Forts.)*

berättigade i min framställning, är en jemförelse mellan den aktiva statens och reservstaternas löneförmåner. Vid den förra har allt dyrtidstillägg indragits; vid de senare likaså, men i stället hafva dess officerare fått under tjenstgöring åtnjuta dagaflöning samt i vissa fall inqvartering. Förhållandena gestalta sig således vida bättre för officerare vid reservstaterna än vid den aktiva staten. När man ser detta, framställer sig ovilkorligen spörsmålet om orsaken till ett sådant förhållande. För min del kan jag deri icke se något annat än en kritik öfver de respektive officerscorpsernas duglighet, ehuru jag på samma gång finner orimligheten af det antagandet, att den aktiva statens officerare skulle hafva mindre maktpåliggande värf att sköta än reservstaternas, då tvärtom de förra hafva ett vida tyngre personligt ansvar att bära än reservstatens officerare, hvilka icke tagas i anspråk för sjökommenderingar.

Det återstår sålunda endast ett skäl för indragningen af dyrtidstillägget — ett skäl som jag endast med motvilja omnämner — och detta är att derigenom tvinga officerarne att ingå på den nya lönestaten. Med min uppfattning af rättsfrågan kan dock detta ingalunda utgöra något skäl, utan tvärtom måste det förefalla särdeles hårdt för de officerare, hvilka före år 1873 erhöilo befordran, och som således icke äre tvungne att vid 55 års ålder taga afsked, att de genom en sådan åtgärd, som nu blifvit vidtagen, skola ställas i valet och qvalet mellan en nedsättning i deras innehafvande afföningsförmåner eller ingående på den nya lönestaten och dermed förenadt tvång att efter några år nödgas afgå med otillräcklig pension. För dem, som efter 30 årig tjenstgöring sålunda se det i deras tanke grundlagsenliga stödet för utkomst undanryckt, måste ett sådant förfarande förefalla synnerligen strängt. De hafva icke, i likhet med hvad fallet säkerligen kommer att blifva med de officerare, som hädanefter komma in vid vapnet, haft tillfälle att skaffa sig sysselsättningar och förbindelser utom tjensten, hvarigenom de kunna räkna på enskild arbetsförtjenst, då de lemna statens tjenst. Ehuru det sålunda är tydligt, att det står dessa officerare fritt att genom att öfvergå å nya lönestaten erhålla half dagaflöning, kunna de dock i så fall icke förblifva vid sin grundlagsenliga rätt att qvarstå i tjenst efter 55 års ålder.

Vi hafva vid löneregleringarne inom de civila embetsverken sett, hurusom en längre tids oklanderlig tjenstgöring medför ökade löneförmåner genom ålderstillägg och dylikt, men här tyckes deremot ett alldeles motsatt förhållande göra sig gällande, åtminstone för vissa officerare.

I sammanhang härmed må jag påpeka det ganska egendomliga förhållande, att inom den grad, jag tillhör, eller första kommandörkaptensklassen, med tillsammans 12 officerare, finnas nu mera, efter dyrtidstilläggets indragning, ej mindre än fyra olika lönegrader, ett förhållande som väl må kallas abnormt.

Jag förutser, att man, vid bemötandet af hvad jag nu anført, skall hänvisa derpå, att vid föregående tillfällen en motsatt tolkning mot min af hvad med aflöningsförmåner förstås har gjort sig gällande. Förhållandet i detta fall är dock icke alldeles det samma, ty vid

ofvanberörda tillfällen förekommer dock icke något dylikt som det, att reservstatens officerare fått sig en löneförhöjning under det att aktiva statens fått en nedsättning i sina aflöningsförmåner. Af ett sådant förhållande kunna endast två slutsatser dragas: antingen äro reservstatens officerare för och i tjensten nödvändigare och dugligare än den aktiva statens, eller också är förhållandet i sig sjelf orimligt.

För Stats-Utskottet hafva emellertid dessa skäl icke haft någon betydelse. Det har troligtvis betraktat ställningen vid ljuset från någon politisk "laterna magica"; men för den, som ser frågan i verklighetens ljus, framträda snart orimligheterna af det nu varande förhållandet. Det vore särdeles ledsamt, om icke denna rättsfråga — ty såsom sådan måste den betraktas — skulle finna några sympatier inom denna Kammaré. Jag föreställer mig nemligen att, derest ingen ändring sker, de tjenstemän, som drabbas af de åtgärder, som af de nu varande bestämmelserna blifva en följd, icke skola fördraga detta utan ett knot, som jag åtmiustone anser förlåtligt. De komma att anse denna åtgärd såsom en mot dem begången orättvisa, såsom en uraktlåtenhet från Riksdagens sida att vidblifva ett af densamma fattadt beslut.

Under sådana förhållanden, och ehuru jag icke hyser öfverdrifna förhoppningar om framgången af min motion, kan jag dock icke underlåta att till densamma yrka bifall.

Chefen för Kongl. Sjöförsvarsdepartementet, Herr Statsrådet Friherre von Otter: Att jag gerna skulle vilja instämma i förevarande motions syfte torde jag icke behöfva säga, men jag kan det oakadt icke underlåta att mot de skäl, som blifvit anförda för bifall till motionen, i protokollet inlägga min gensaga. Motionären utgår ifrån att Kongl. Maj:t till 1876 års Riksdag föreslagit och Riksdagen bifallit såsom orden lydte "att samtliga de löntagare af ifrågavarande orpser och stater, som äro försedde med ovilkorlig fullmakt, skola oga att vid sina nuvarande aflöningsförmåner qvarstå, så vida de ej ejelfve önska att på ny stat ingå". Till en början skall jag be att så fästa uppmärksamheten på, att denna ordalydelse icke första gången återfinnes i flottans löneregleringsförslag, utan i det förslag till reglering af arméns löner, som framlades vid näst föregående riksdag. Då förslaget till flottans lönereglering uppgjordes, var det naturligt, att man ville ställa villkoren för båda vapnen så lika som möjligt, och samma ordalydelse begagnades derföre äfven der. Nu går Herr Lindmarks motion ut på att visa, det med uttrycket "nuvarande löneförmåner" skulle ovilkorligen menas, att de på gamla lönestaten qvarstående officerarne skulle vara berättigade till det på 1876 års stat uppförda dyrtidstillägg, och till stöd härför åberopar han ett anförande af mig vid förra riksdagen, deri jag yttrade "att jag till *dessa* löneförmåner räknar utom fast lön äfven dyrtidstillägg, sjöaflöning och arfvoden"; samt att jag med " *dessa* " skulle menat detsamma som "nuvarande", hvilket icke är riktigt. Nämnda mitt yttrande afsåg icke ett försök att tolka Kongl. Maj:ts ord, desto mindre som jag icke begagnade ordet "nuvarande", utan att uppdraga en jemförelse för att

Om dyrtidstillägg åt de Kongl. flottans officerare, som qvarstå på gamla staten.
(Forts.)

*Om dyrtids-
tillägg åt de
Kongl. flottans
officerare, som
qvarstå på
gamla staten.*
(Forts.)

tillse, huru Kongl. Maj:ts förslag till ny löneroglering skulle taga sig ut gentemot Stats-Utskottets. Men om Herr Lindmark verkligen trodde att jag med ordet "dessa löneförmåner" menat detsamma som "nuvarande löneförmåner" i Kongl. Maj:ts förslag, då vill jag till honom hemställa, om han icke skulle funnit det lämpligare att grunda sitt omdöme om hvad som dermed menades på Kongl. Maj:ts egen förklaring, hvartill han strax efteråt sattes i tillfälle, än på en departementschefs. Efter mig yttrade sig nemligen Friherre Leijonhufvud på följande sätt: "man skulle vid första påseendet verkligen kunna förmås att tro, att i dessa ord (d. v. s. hvad som i Utskottets förslag yttrats om officerarnes rätt att vid sina innehafvande löneförmåner qvarstå) skulle ligga en garanti därför, att de officerare och underofficerare vid flottan, som sättas på den nya lönestaten, icke skulle få lägre aflöning än de förut haft. Men detta är dock icke förhållandet; den saken beror nemligen helt och hållet på, huru man tolkar dessa ord vid tillämpningen af det nya löneförslaget. Det finnes äfven redan ett prejudikat från en annan lönestat, som visar att denna garanti icke är så säker. Precist samma ord, som de nyss upplästa, funnos nemligen antagna i förslaget till reglering af lönerna för värfvade arméns officerare och underofficerare. En del af dessa, i synnerhet bland underofficerarne, förlorade ganska mycket genom att ingå på den nya staten, emedan ett Kongl. bref tolkade dessa ord så, att de visserligen skulle få behålla allt, hvartill de genom sin fullmakt varit försäkrade, men deremot mista allt annat, hvarigenom de således förlorade dyrtidstillägg, alla tillfälliga arfvoden, den ersättning de förut egde utbekomma för kläder och portion m. m., som de enligt den gamla staten fingo uppbära".

"Vi se således att, om man vid tillämpningen af det nya lönerogleringsförslaget för flottan tolkar de nyss citerade orden på samma sätt som man gjorde vid bestämmandet af landtarméns löner — och jag kan verkligen icke inse, huru regeringen skulle kunna göra annorlunda, äfven om den skulle vilja det — så blifva lönerna för flottans officerare och underofficerare lägre än de förut varit, oaktadt de få bibehålla sina förra fasta löner".

Mig synes det således klart, att om motionären då antog, att genom orden "nuvarande aflöningsförmåner" flottans ifrågavarande officerare skulle berättigas till dyrtidstillägg enligt 1876 års stat, han då bort fästa mera afseende å det prejudikat, som af en annan talare nära honom åberopades, och icke misstydt det yttrande, som fälts af chefen för Sjöförsvarsdepartementet. Detta mitt yttrande, säger Herr Lindmark, motsades icke af någon af Stats-Utskottets ledamöter. Ja, det är väl sant, men det motsades dock af en ledamot i Kammaren.

Vidare stöder Herr Lindmark sin motion på Kongl. Maj:ts nådiga bref af den 26 Maj sislidets år, der det beträffande löntagare på aktiva staten, som vilja qvarstå vid 1876 års aflöningsförmåner, heter: "att officerare och underofficerare komma att bibehållas vid lön och tjänstgöringspenningar, med rätt derjemte att uppbära de särskilda arfvoden, som äro anvisade för de militära befattningar, till hvilkas upprätthållande de förordnas eller kommenderas — — — allt "enligt

1876 års stat“. Der förekommer icke ett ord om dyrtidstillägg. Och då der uppräknas de löneförmåner, hvartill de officerare, som icke ingått på den nya staten, voro berättigade, tyckes deraf klart framgå, att i dessa löneförmåner inga andra kunde inberäknas än de, som voro der upptagna.

Sedermera kommer motionären till Kongl. brefvet den 24 November 1876, i hvilket bref, som tydligen uttalade, att något dyrtidstillägg icke skulle komma att utgå, enligt motionärens mening skulle ligga en motsägelse mot det andra. Förhållandet är emellertid, att detta senare Kongl. bref icke innehåller annat än de nya reglementsstadganden, hvartill Förvaltningen af sjöärendena till följd af löne-regleringen, i Kongl. brefvet den 26 Maj blef anbefald att till Kongl. Maj:t ingifva förslag tillika med stadganden, för öfvergången från den ena till den andra lönestaten, och hos Förvaltningen, som icke hade annat än Kongl. brefvet af den 26 Maj 1876 att vid förslaget upprättande rätta sig efter, förekom icke någon missuppfattning af hvad med sistnämnda Kongl. bref åsyftats, ty Förvaltningen föreslog, att det öfvergångsstadgande, som i motionen finnes intaget, skulle erhålla följande lydelse: “de löntagare vid Kongl. flottans officers- och under-officerscorpser samt vid maskiniststaten, hvilka förklarar sig vilja å gammal stat kvarstå, komma att bibehållas vid innehållande af löning enligt *ordinarie stat*“. Detta förtydligades af Kongl. Maj:t så, att i det Kongl. brefvet i stället för orden “*ordinarie stat*“ intogs “1876 års stater, med undantag af det för samma år för officerpersonalen uppförda dyrtidstillägg“. Således kan jag för min del icke finna, hvarken att motionären haft någon rätt att antaga, det mitt yttrande i denna Kammare den 24 April nästlidet är skulle inneburi min uppfattning af hvad i Kongl. Maj:ts förslag med “*nuvarande löneförmåner*“ kunde förstås, ej heller någon anledning, hvarför motionären skulle uppfatta innehållet af Kongl. brefvet den 26 Maj 1876 mindre klart än Förvaltningen af sjöärendena och, så vidt jag vet, hvarje annan flottans officer gjort.

Herr Key: Om den ärade motionären hade inskränkt sig till att tycka det vara hårdt, att de officerare, som kvarstå på gamla staten, skulle gå miste om dyrtidstillägg, kunde han haft *något* skäl för sin framställning, men då han i sitt anförande åberopat rättsgrunder och uttryckligen förklarar, att han uteslutande ville göra saken till en rättsfråga, så tror jag han gått alldeles vilse i den bevisning, han ville åstadkomma. Han har sökt i sin motion och i sitt anförande att vindicera frågan derhän, att i *löneförmåner* skulle inbegripas ej blott fast lön, utan äfven dyrtidstillägg och arfvode; och till stöd för detta, som han kallar det, rättsanspråk, åberopar han hvad chefen för Sjöförsvarsdepartementet vid ett tillfälle yttrat till Andra Kammarens protokoll, hvarefter han tillägger, att detta yttrande icke motsades af någon af Stats-Utskottets ledamöter. Mine Herrar, skall man stödja en rättsfråga på ett yttrande, som fälts i denna Kammare och som händelsevis råkat att icke blifva motsagdt, då vill jag påstå, att man stödjer rättsfrågan på en ganska klen och lös grund. Men deremot

Om dyrtidstillägg åt de Kongl. flottans officerare, som kvarstå på gamla staten.
(Forts.)

Om dyrtids-
tillägg åt de
Konigl. flottans
officerare, som
qvarstå på
gamla staten.
(Forts.)

vill jag påstå, att Stats-Utskottets uppfattning i frågan icke står på lika klen grund; ty om flottans officerare hafva rätt att välja mellan den gamla och nya lönestaten och dervid förklara, att de stanna kvar på den gamla staten på grund af sin *fullmakt*, då är ju helt naturligt, att man, då de begära dyrtidstillägg, svarar dem tillbaka: visa oss eder fullmakt på sådant tillägg; hafven I rätt att på grund af fullmakt qvarstå vid gamla staten i ena fallet, så tagen fram fullmagten äfven i det andra. Dyrtidstillägg är ett *tillfälligt* lönetillägg, som Riksdagen gifvit för ett år i sender till alla embets- och tjenstemän, intill dess en definitiv omorganisation skett; men då sådan verkstälts, försvinner dyrtidstillägget. Detta är ju solklart. och allra minst kan man fota något *rättsanspråk* på ett tillfälligt medgifvande, som Riksdagen pröfvar och beviljar hvarje år, som när som helst kan afslås och när som helst beviljas. Jag hemställer dessutom till Eder, mine Herrar, hvart det skulle taga vägen, om man kunde med kraft af rättsanspråk göra påstående om dyrtidstillägg, antingen man inginge på nya stater eller icke. Vi skulle derigenom inkomma på en väg, hvars beskaffenhet jag hvarken behöfver eller vill vidare utveckla. Att den ärade motionären vill bereda dessa officerare, som sjelfvilligt — vi må komma ihåg, att det skett sjelfvilligt — qvarstannat vid den gamla staten, och derigenom måste anses hafva förklarad den gamla staten vara bättre än den nya, det oakadt ytterligare förmåner, detta vill jag icke förtänka *honom*; men att *Riksdagen* skulle lemna sitt bifall dertill — det anser jag skulle vara i högsta grad olämpligt. Jag hemställer om bifall till hvad Stats-Utskottet i ämnet föreslagit.

Herr Carl Anders Larsson: Äfven jag tycker det vara litet vågadt att påstå, att åtnjutandet af ett års dyrtidstillägg skulle gifva nu ifrågavarande tjenstemän samma berättigande, som för några år sedan, då fråga förvar om indragning af en ordinarie löneförmån, tillerkändes denna förmåns innehafvare af en skicklig debattör inom Kammaren, i det han yttrade, att om Riksdagen gjorde sig skyldig till en sådan indragning, egde löntagaren i sin magt att låta utmåta till och med den stol, på hvilken förslagets försvarare, Herr Björck, satt. Denne debattör stödde sig verkligen på rättsgrund, ty frågan gälde då ordinarie lön; men i fråga om dyrtidstillägg — om hvilket jag, då det första gången beviljades med 33 $\frac{1}{2}$ procent af lönerna, profetiskt förutspådde, att det aldrig skulle komma att ur riksstaten försvinna — torde tiden ännu icke vara försuten att säga nej. Skulle dessa herrar officerare kunna göra anspråk på dyrtidstillägg äfven nästa år, måste särskilda penningar anslås dertill; men då Riksdagen icke är benägen derfor, tror jag icke det är skäl att åberopa rättsgrunder för att tilltvinga sig något, som hittills blott af god vilja lemnats embets- och tjenstemännen i landet. Jag undrar icke på att Herr Lindmark, liksom andra tjenstemän, hvar och en i sitt fack, söker skrapa eld under både sin egen och kamratens gryta. Mig förefaller det dock, som om sjöofficerarne i allmänhet hafva bättre aflöning efter den gamla än efter den nya staten, ty om så icke vore fallet, är jag

öfvertygad om att de, liksom andra tjenstemän, skulle visa sig angelagne att gå in på den nya aflöningsstaten.

Jag hörde nyss en föregående talare uppgifva, att på ett antal af 12 sjöofficerare inom samma grad förefunnos icke mindre än 4 olika klasser af aflöning. Det är möjligt att, derest Herr Lindmarks motion nu bifölles, någon ändring i detta missförhållande skulle inträffa. Jag anser det hvarken vara lämpligt för regeringen eller Riksdagen att låta aflöningen för flottans officerare vara byggd på så olika och vexlande grunder, ty med löneregleringen afses ju att utjemna missförhållanden mellan de olika tjenstemannaklasserna, så att icke den ena får för stor aflöning i förhållande till sitt arbete, under det att andra syndare få slita ondt för en spottstyfver. När en löneroglering sker för ett embetsverk, tages detta i betraktande, och är det då på det sättet, att någon af verkets löntagare icke vill gå in på den nya staten, så må han icke sedan komma med några rättsanspråk och vilja tilltvinga sig dyrtidstillägg, hvartill han ej är berättigad, utan han får vara nöjd med de löneförmåner, som han på grund af fullmägt eger uppbära.

Af nu anförda skäl förenar jag mig med Herr Key och yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Lindmark: Här är blott fråga om tolkning af ett Riksdagens beslut, och jag har tagit mig friheten att, såsom jag tror på god grund, tolka detta till förmån för flottans officerare. Jag har icke under diskussionen hört ett enda ord anföras, som på minsta sätt kunnat rubba min tro att hafva rätt tolkat detta Riksdagens beslut, men väl försök att borttolka detsamma. Det är väl sant, att Riksdagen icke gifvit dessa officerare fullmägt att uppbära dyrtidstillägg, men 1876 års Riksdag har icke yttrat ett ord om de i fullmagten bestämda löneförmåner, utan endast sagt: "Att samtliga de löntagare af i fråga varande corpser och stater, som äro försedde med ovilkorlig fullmägt, skola ega att vid sina *nu varande aflöningsförmåner* kvarstå, så vida de ej sjelfve önska att på ny stat ingå."

Den normerande aflöningsstaten för desse officerare är just af år 1876. Och i denna stat finnes äfven dyrtidstillägget intaget.

Kan man nu visa, att dyrtidstillägget icke är att betrakta som en aflöningsförmån, så skall jag icke längre vidblifva mitt yrkande i denna sak. Herr Sjöministern har tydligen förklarad, att jag missförstått hans anförande i denna fråga. Det är väl möjligt; men har det skett, så har det åtminstone skett utan vetskap derom; och att de fleste, med hvilka jag samtalat, uppfattat nämnda yttrande på samma sätt som jag, derom tillåter jag mig bära vittnesbörd.

I allt fall får jag säga, att jag icke från början grundat mina anspråk i denna del på Herr Sjöministerns anföranden till riksdagsprotokollet, utan dessa anspråk hvila på en annan och säkrare grund än ett i Kammarrens diskussionsprotokoll influtet yttrande, nemligen på Kongl. Maj:ts proposition till sistlidne Riksdag och Riksdagens med edning deraf aflättna underdåniga skrifvelse i ämnet.

Då emellertid Statsrådet och Chefen för Sjöförsvars-departementet

Om dyrtidstillägg åt de Kongl. flottans officerare, som kvarstå på gamla staten.
(Forts.)

Om dyrtids-
tillägg af de
Kongl. flottans
officerare, som
qvarstå på
gamla stater.
(Forts.)

citerat ett annat yttrande ur Kammarens protokoll, skall äfven jag uppläsa ett sådant, som ytterligare styrker mig i min uppfattning, att sistlidne Riksdag icke hyste eus den ringaste tanke på att indraga detta dyrtidstillägg, utan att dess beslut skulle tolkas endast efter ordalydelsen. En af Utskottets ledamöter, Herr Jöns Rundbäck, som är mycket bevandrad i flottans affärer och hvars yttrande följaktligen måste tillerkännas ett visst vitsord i denna fråga, uttalade sig på följande sätt: "Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan i denna punkt, men vill i anledning af hvad en talare vid behandlingen af ett föregående moment af denna punkt yttrade, att löneregleringen icke skulle kunna genomföras utau att löneförminskning för en stor del officerare deraf blefve en följd, påpeka, att, enligt nu föredragna punkt, åtskilliga officerare, *der de så önska, ega att vid sina nuvarande aflöningsförmåner qvarstå, hvadan desse följaktligen icke kunna hafva något ondt af nämnda lönerglering.*"

Naturligtvis kunde han icke hafva uttryckt sig på detta sätt, om han icke varit öfvertygad om, att 1876 års lönestat skulle blifva normalstat för flottans officerare, som ville å gammal stat qvarstå.

Herr Sjöministern har nu velat göra troligt, att jag gjort en skrufvad tolkning af Kongl. brefvet af den 26 Maj 1876. Jag tillförser mig att åtminstone icke med afsigt hafva velat leda någon bakom ljuset. Jag har tydligt citerat nyss åberopade Kongl. bref och uttryckligen förklarar, hvarföre jag der icke finner någonting särskildt nämndt om dyrtidstilläggets indragande för nu i fråga varande officerare. Jag ber, till bestyrkande häraf, nu ytterligare få hänvisa till samma Kongl. bref, hvaruti på sidan 3 förekommer följande: "att officerare vid Kongl. flottans permanenta reservstat och kaptenlöjtnanter vid Kongl. Maj:ts flottas nya reservstat, *för hvilka dyrtidstillägg icke äro för år 1877 anvisade*, äfvensom underofficerare vid sistnämnda stat, skola med nästkommande års ingång ega vid verklig tjenstgöring åtnjuta dagafföring samt inqvartering eller ersättning derför i likhet med deras vederlikar vid flottan" etc., samt å sid. 4 af samma nådiga bref, beträffande löntagare på aktiva staten, som vilja qvarstå vid 1876 års aflöningsförmåner: "att officerare och underofficerare komma att bibehållas vid lön och tjenstgöringspenningar, med rätt derjemte att uppbära de särskilda arivoden, som äro anvisade för de militära betättningar, till hvilkas upprätthållande de förordnas eller kommenderas — — — allt i enlighet med för innevarande år gällande stater".

I detta Kongl. bref påpekas alltså, att för officerarne vid flottans reserv dyrtidstillägg ej är beräknadt för 1877, men icke ett ord finnes i samma bref nämndt om att så är förhållandet med officerare på aktiva staten, som vilja qvarstå vid 1876 års aflöningsförmåner. Hvarföre skulle icke en så vigtig sak påpekats så väl i det ena som det andra fallet? Och dessutom är det icke, vare sig i Kongl. Maj:ts nådiga proposition eller i Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 39 sistlidne riksdag, aladt om ordinarie stat i detta fallet, utan om nuvarande aflöningsförmåner, enligt 1876 års stat, der, som sagdt, dyrtidstillägget finnes upptaget.

Ytterligare ber jag att få tillägga att, i motsats till den upp-

fattning, Herr Chefen för Sjöförsvars-departementet gifvit till känna, jag hört af många bland mina kamrater, att de icke fattat saken som om en definitiv indragning af dyrtidstillägget i sammanhang med den nya löneregleringen egt rum genom nyssnämnda nådiga bref, och en ganska framstående civiltjensteman, som har mycken vana både att läsa och tolka Kongl. bref, har med afseende härå yttrat, att sådant icke står att läsa uti nämnda aktstycke, men möjligen kan läsas mellan raderna. Om det således icke var fullt oväntadt, var det åtminstone under sådana förhållanden en oangenäm öfverraskning att genom Kongl. Maj:ts bref af den 4 November sistlidet är erfara, det sagda aflöningsförmån vore att anse såsom definitivt indragen.

*Om dyrtids-
tillägg åt de
Kongl. flottans
officerare, som
qvarstå på
gamla ströen.
(Forts.)*

Nu kan man fråga: På hvilken grund hvila dessa officerares afföningsförmåner?

Nämnde officerare hafva blifvit tillerkände arfvoden för vissa poster; men icke finnes rättigheten att uppbära sådana dem tillerkänd i deras fullmagter. Och männe man icke, då man är inne på de fria tolkningarnes stråt, äfven skulle kunna tolka bort tjenstgöringspenningarne; ty hvarför skola dessa officerare få uppbära fulla tjenstgöringspenningar, när de icke äro inkallade i tjenstgöring, då officerarne på nya staten under enahanda förhållanden endast uppbära half dagaföning? Jag anför detta endast för att visa, hvarthän man kan komma, när man frångår ordalydelsen i ett beslut och går in på de fria tolkningarnes område. Ty naturligtvis tillåter jag mig icke att betvifla, att ju Kongl. Maj:ts senast fattade beslut angående nu i fråga varande officerares aflöningsförmåner komma att blifva bestående.

Visst är, att de flottans officerare, hvarom här är fråga, i afseende på sina aflöningsvilkor känt sig stå på en osäker grund, och det är denna grund de önskat få preciserad. Ända tills Riksdagen tydligt uttalat sig härutinnan, känna de icke riktigt hvad de hafva att vänta.

För statsverket är, såsom jag förut visat, frågan af ytterst ringa betydelse, emedan, efter den nyss beslutade löneförbättringen, sannolikt endast ett fåtal, eller de, som före 1873 erhållit sina nu varande fullmagter, komma att qvarstå på den gamla staten.

Men för dessa måste det kännas hårdt att, tvärt emot ordalydelsen i Riksdagens beslut, se sig tvungne att välja mellan förminsade aflöningsförmåner eller ock, vid öfvergäendet på ny stat, se sig beröfvade en dem tillkommande grundlagsenlig rättighet.

När Kongl. Maj:t och Riksdagen skola gemensamt meddela föreskrifter och bestämmelser rörande en hel aflöningsstat — den här i fråga gäller tre femtedelar af flottans hela officerscorps — synes det mig vara alldeles nödvändigt, att uttrycken väljas med ytterlig omsorg, på det att de icke måtte kunna tolkas på mer än ett sätt.

Jag har i min motion ställt mig på rättens grund, och intet har under diskussionens lopp förekommit, som kunnat öfvertyga mig om, att jag gjort mig skyldig till ett misstag, då jag väddjat till rätten i nu föreliggande fall.

*Om dyrtids-
tillägg åt de
Kongl. flottans
officerare, som
qvarstå på
gamla staten.
(Forts.)*

Jag fortfar följaktligen att yrka bifall till min motion.

Herr Adlersparre: Jag har endast ett par ord att säga. Så vidt man tolkar här i fråga varande bestämmelser *bokstafligt*, måste väl under det i Riksdagens år 1876 aflättna skrifvelse använda uttrycket: "nuvarande aflöningsförmåner", äfven vara inbegripet det för år 1876 beviljade dyrtidstillägg. Jag kan omöjligt fatta saken annorlunda. Men å andra sidan måste jag medgifva, det jag icke tror meningen verkligen var, att dyrtidstillägg skulle för all framtid få behållas af de officerare, som qvarstå på den gamla aflöningsstaten. Dyrtidstillägget måste blifva en årlig riksdagsfråga samt beroende af huruvida omständigheterna gjorde detta dyrtidstillägg fortfarande behöfligt. Men, som sagdt, enligt ordalydelsen måste motionären anses hafva rätt.

Här förekommer emellertid uti Stats-Utskottets motivering ett uttryck, mot hvilket jag måste uttala mitt ogillande. Utskottet säger nemligen, att "ett vidare beviljande af dylika tillägg uppenbarligen skulle motverka den nya aflöningsstatens allmännare tillämpning och således bidraga till fortvaron af den herskande oredan i flottans aflöningsförhållanden". För så vidt Utskottet härmed menar, att Riksdagen, utan afseende på huruvida Herr Lindmarks motion är med rättvisa och billighet öfverensstämmande eller icke, helt enkelt bör afslå densamma, måste jag för min del förklara en dylik tankegång vara individen och än mer en sådan korporation som Riksdagen ovärdig.

Jag har endast velat hafva dessa ord antecknade till protokollet.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad och propositioner gifvits enligt de gjorda yrkandena, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

Som tiden långt framskridit, uppsköts den vidare föredragningen af Stats-Utskottets föreliggande utlåtande till kl. 7 e. m., då enligt utfärdadt anslag detta sammanträde komme att fortsättas.

§ 5.

Föredrogs och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens skrifvelse N:o 5 till fullmäktige i Riksgäldskontoret, angående Riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit sedan början af 1876 års riksdag.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. 3 e. m.

In fidem
Gustaf Westdahl.